

26/ ročník 12

20. 12. 2004

31 Sk

Obrana

**Naši
na Golanoch**

Generál, lékař, fotograf

Aligator s otázníkem

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Jozef Valachovič
s veliteľom základne
podplukovním Pavlom
Sáskom prezerajú
svoju produkciu

Zástupca veliteľa
základne major
Maroš Miškolci
kontroluje
tlačový hárok

Fotoreportáž

Nová liaheň Obrany

Tlačiar Marek Fajnor (vľavo)
s podpráporčíkom Vladimírom Kišacom
nastavujú hárkový stroj Polly 266

Tlačiar Michal Slovák
a Jaroslav Mardžej

Miroslav Beňo pripravuje
výťažky na orezávanie

V každom vojenskom útvere a zariadení sa používa množstvo druhov rôzneho hlavičkového papiera, katalógových tlačív. Jednotlivé zložky generálneho štábu potrebujú spracovať a vytlačiť základné plánovacie a výcvikové dokumenty, smernice, rozkazy a nariadenia, ale aj rozličné metodické pomôcky, zborníky a brožúry. Ku každému veliteľsko-štábnemu cvičeniu i komplexnému štábnemu nácviku patria okrem iného aj ich plány a dokumenty. Všetko to sa rodí v 5. kartoreprodukčnej základni v Nemšovej. Stará sa o to pomerne malý pracovný kolektív. Tvorí ho niekoľko desiatok profesionálnych vojakov a zamestnancov pod vedením podplukovníka Pavla Sásku. Predchodcom dnešnej základne bol kartoreprodukčný odriad, ktorý vznikol v roku 1957. Podľa slov veliteľa je základňa určená predovšetkým na polygrafické a reprodukčné zabezpečenie generálneho štábu a operačných veliteľstiev, na výrobu tlačív a pečiatok pre útvary a zariadenia celého rezortu obrany. Je priamo podriadená trenčianskemu veliteľstvu logistiky Síl výcviku a podpory OS SR. Len pečiatok vyrobia v Nemšovej okolo 10-tisíc kusov ročne. Vyrábajú ich technológiou tekutého polyméru a polymérových platní. Špičkovým vybavením sa môže pochváliť najmä grafické štúdio. Lýdia Sevčíková a ďalší pracovníci tohto pracoviska sú schopní na grafických staniách Apple Macintosh urobiť kompletný grafický návrh. Náčelník prípravy výroby kapitán Otakar Hrabák, náčelník skupiny tlače podpráporčík Vladimír Kišac, náčelník skupiny expedície podpráporčík Pavol Kašuba, ale aj ďalší zamestnanci pripravujú v súčasnosti podmienky na splnenie dôležitej úlohy, ktorá sa v konečnom dôsledku bude týkať aj vás, milí čitateľa nášho časopisu. Veď jeho nová verzia – mesačník – sa bude tlačiť práve v Nemšovej. V základni tak nadviažu na predchádzajúcu tradíciu, keď tlačili Duklu, dvojtyždenník bývalého veliteľstva okruhu. „Chceme, aby príslušníci rezortu dostali kvalitný časopis. Aj keď to spočiatku bude spojené s mnohými ťažkosťami. Kým nedostaneme sľúbený štvorfarebný ofsetový stroj, budeme musieť časopis tlačiť na dvojfarebke. To bude vyžadovať zvýšené nároky na presnosť tlače i čas výroby. Musíme prijať nového ofsetového tlačiaru, s čím súvisia financie na jeho zaplatenie, a potrebovali by sme aj knihára,“ vypočítava veliteľ základne len časť úloh, ktoré bude treba vyriešiť, kým dostanete prvé budúročné číslo Obrany do svojich rúk.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 26/2004
Do výroby zadané: 2. 12. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOd KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
Tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
E-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
Tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
E-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK, tel. 0960 332 755
E-mail: jozef.ziak@mod.gov.sk
nadporučík Vladislav VAVRINEC
Tel.: 0960 312 980
E-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
Tel.: 0960 312 395
E-mail: peter.dovina@mod.gov.sk

Vedúca vydania a jazyková úprava:
PhDr. Zuzana KRÚTKA
Tel.: 0960 313 054
E-mail: zuzana.krutka@mod.gov.sk

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOd KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia, Mediaprint Kapa

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
Šustekova 8, 851 04 Bratislava - Petržalka
Korešpondencia: P. O. Box 17, 850 05 Bratislava
Tel./fax: 02/6720 1931-33 – predplatné
E-mail: predplatne@press.sk
knihy@press.sk, www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk, www.kasico.sk

Nevyžiadané a uverejnené obrazové
materiál a rukopisy nevraciam.
Objednávky na reklamu a inzerciu
prijímame na adrese redakcie.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Slovenskí orli na Golanoch	4 – 5
Z golanských tradícií	6
Rozhovor: Plk. Emil Hvasta	7
ECHO tím v Kosove	8 – 9
Odpovede techniky na výzvy súčasnosti	10 – 11
Ako ďalej s Aligatorom?	12 – 13
Svet techniky – drobníčky . . .	14 – 15
Rýchly bojový čln Stridsbåt 90H	16 – 17
Kalendár OBRANY 2005	18 – 19
Slávne zbrane: Letov Š.328	20
História: Sprostého vojaka powinost	21
Ženy v armáde	22
Generál MUDr. Igor Čombor ako fotograf	23
Z útvarov: 5. výzbrojná základňa Martin . .	24 – 25
Analýza: Nové programy výstavby OS . .	26 – 27
S kamerou v misiách: pplk. Anton Fillo	28
Kronika rezortu	29
Šport	30 – 31
Oddych	33 – 34
Súťaž	35

Fotografia na titulnej strane:

Desiatnik N. Kósik a slobodník J. Pregaržák
počas pešej hliadky v mierovej misii UNDOF
na Golanských výšinách

Foto Pavol VITKO

Editoriál

„Letóóóó“, kričali sme nadšení
na nástupišti motostreleckého útvaru
v Chebe, kedy sme sa po dvoch hodinách
prešlapovania v mraze a fujavici ako
vojaci základnej služby konečne dočkali.
Silvester sa prehupol do nového roka,
v ktorom nás čakal odchod do civilu. Je
tomu už dvadsať rokov. Až keď som sa
pred desiatimi rokmi ako novinár vrátil
k vojenskej problematike, začal som chá-
pať aj druhú stranu. Trebárs aj tých mla-
dých poručíkov či kapitánov, ktorí tam
vtedy na povel veliteľa útvaru stáli pri
nás na tom chebskom nástupišti. Mali
dozor, aby sme neprevrátili kasárne hore
nohami. Veru – ani im sa na tom „buzer-
place“ iste stáť nechcelo. Rovnako, ako sa
nemálo dôstojníkom či práporčíkom aj
z ich generácie nechcelo k Silvestru tohto
roka odchádzať do civilu. Lenže vojenské
remeslo ako celoživotné povolanie sa
stáva minulosťou. O to viac je potrebné,
aby si aj tí, čo s takouto eventualitou
kedysi vôbec nerátali, zachovali k ozbro-
jeným silám i po odložení uniformy po-
zitívny a korektný vzťah.

Budúci rok sa chceme v našom časopi-
se venovať, tak ako doteraz, aj životu
bývalých vojenských profesionálov a voj-
nových veteránov. Ako sme však už avizo-
vali, OBRANA prechádza na mesačnú
periodicitu. Tiež treba poďakovať, že sa
z nej stáva interné periodikum distribu-
vané v rámci rezortu obrany, ktoré sa
bude venovať predovšetkým životu vojen-
ských profesionálov a rezortných zamest-
nancov. Tak ako sa k nej dostanú ostatní?
Vo zvýšenom počte chceme náš časopis
zasilať tuctu občianskych združení,
ktoré na zmluvnom základe spolupracujú
s ministerstvom. Samozrejme, nezabud-
neme ani na kluby vojenských dôchodcov.
OBRANA bude k dispozícii tiež v knižni-
ciach a na internete. To je aj odpoveď na
decembrový list nášho 17-ročného čitate-
ľa Jozefa Korála ml. z obce Veľké Hoste,
v ktorom sa pýta, ako si bude môcť
OBRANU prečítať v budúcnosti. Okrem
iného nám napísal: „Už tretí rok s nadše-
ním a so záujmom kupujem a do posled-
nej vety čítam váš časopis. Viete, vždy ma
zaujímali armády, vojenská technika
a všetko, čo s tým súvisí. Vďaka OBRANE
som do sveta uniforiem a zbraní zasväte-
ný oveľa lepšie ako veľa iných ľudí
spomedzi širokej verejnosti. Dokonca som
už párkrát zistil, že mám o ozbrojených
silách lepšie vedomosti ako niektorí voja-
ci, ktorých poznám. A za to ďakujem
Vašej redakcii.“

Aj my ďakujeme.

Dovidenia v novom roku, priatelia.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Slovenskí orli na Golanoch

Nácvik vytlačania demonštrantov

„Vojaci, do pravej ruky obväz, do ľavej identifikačnú kartu!“ skusmo kontroluje začiatkom decembra počas ranného nástupu slovenských vojakov mierovej misie UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force) na pozícii 10 veliteľ roty kapitán Miloš Marcinčák. „Prosím vás – a teraz mi vysvetlite, ako by ste sa chceli pohybovať v priestore separácie bez identifikačnej karty,“ rázne vyzve jediného hriešnika.

Veliteľ roty kpt. Miloš Marcinčák je dynamický a náročný. Ak je on typom bojovníka, veliteľ 94-členného slovenského kontingentu podplukovník Ján Tománek je vybavený aj rozmerom diplomacie či istého otcovského nadhľadu. Dodáva: „Je nepochybne lepšie, keď do misií prichádzajú len profesionáli. Ale povedzte, či ste svojím správaním, reakciami a istou vnútornou stabilitou boli vnútorne dospelí a vaše správanie bolo stabilne predvídateľné, keď ste mali 19 či 22 rokov.“ Preto je zástancom tvrdej disciplíny a obmedzení, ktoré trebárs rakúski príslušníci UNDOF vôbec nepoznajú. Napríklad striktné obmedzenie alkoholu na pozorovacích pozíciách – aj po službe. Opakované slová chvály nám pri osobných rozhovoroch na adresu slovenských vojakov vyjadruje veliteľ zmiešaného rakúsko-slovenského práporu plukovník Herbert Pracher i náčelník štábu celej približne 1250 člennej misie UNDOF plukovník Stefan Safranmüller. A nielen oni. Keď veliteľ roty kpt. Miloš Marcinčák predstavuje v približne 8-tisícovej dedine Hadar svojho nástupcu nadporučíka Martina Šomského, muftar Yandet Atani, teda

starosta, neskrýva nadšenie. Teší sa, že npor. Šomský sa po roku služby vo funkcii zástupcu veliteľa Marcinčák predsa len rozhodol ostať v UNDOF ešte šesť mesiacov a prevziať velenie roty. V prítomnosti podplukovníka Tománka muftar v tradičnom družskom odevu usádza hostí a spolu so svojím zástupcom Salamonom Abukaisom im nalievajú voňavú kávu s kardamómom a núkajú orientálne ovocie. Slovenskí vojaci majú – tak ako aj v iných misiách – veľmi dobré vzťahy s domácim obyvateľstvom. Vyplýva zo vzájomného rešpektu, nepovyšovania sa, ale aj z dôvery. Mimochodom, len slovenskí vojaci sa chodia dať strihať k tamojšiemu družskému holičovi, ktorý ich holiava – britvou.

Mierne napätý pokoj

Misia UNDOF existuje už 30 rokov. Má za cieľ dohliadať na podmienky prímeria medzi postaveniami vojsk Sýrie a Izraela v demilitarizovanej zóne separácie dlhej 34 kilometrov a v najširšom mieste 12 kilometrov širokej. Týka sa to najmä kontroly pohybu predovšetkým vojenských osôb a techniky. V zónach limitácie pozorovateľa OSN kontrolujú v závislosti od vzdialenosti k zóne separácie aj dohodnuté maximálne počty vojakov a zbraňových systémov. „Situácia v blízkosti zóny separácie sa mení, pretože ak tu ešte nedávno na sýrskej strane žilo okolo päťtisíc ľudí, dnes ich je tu desaťnásobok. Budovanie širokých ciest smerom k hranici a k bývalému okupovanému mestu Quineitra dáva najavo, že to nie je konečný stav,“ hovorí plk. Safranmüller. Aj preto avizuje v misii zmeny. Okrem iného budú súvisieť s redukciou pozorovateľských pozícií

z 30 na 16. Namiesto stacionárneho či pešieho pozorovania sa bude v zóne separácie oveľa intenzívnejšie využívať mobilné hliadkovanie. O zmenách počtov sa nateraz nehovorí, no aj vďaka financiám ušetreným po zrušení časti pozorovateľských pozícií misia nakúpi napríklad nové obrnené terénne vozidlá.

„Situácia po smrti Jásira Arafata či v súvislosti s vývojom udalostí v Iraku sa mohla aj v tomto regióne vyvíjať od umiernených demonštrácií až po veľké protesty. Som preto rád, že blízkovýchodné udalosti nemali na našu službu nijaký väčší vplyv. Tu, na Golanoch, bol a je taký ten tradičný mierne napätý pokoj, no vždy sme pripravení na všetky alternatívy,“ zdôrazňuje plk. Herbert Pracher. Podčiarkuje, že pokoj je v tejto časti Blízkeho východu práve aj zásluhou prítomnosti vojsk OSN.

Náš kontingent bude v budúcom roku rušiť dve zo šiestich pozorovateľských pozícií. Plk. Ján Tománek upresňuje: „Pozícia 33 sa presťahuje na pozíciu 31 a sedemnástka sa presídli na desiatku.“ Pre osemčlennú jednotku nebola služba na odlúčenej sedemnástke najjednoduchšia. Aj tento rok tam už začiatkom decembra vo výške 1400 metrov nad morom napadlo pol metra snehu. Po pár dňoch sa síce rozpustil, ale v januári tam zvykne napadnúť za dva dni aj jedenapolmetrová nádielka. Kým potom cestu na pozíciu prerazí ťažká technika japonského kontingentu, prejde aj týždeň. „Chlapci tam majú v príručných skladoch zásoby mrazeného mäsa a pitnej vody minimálne na mesiac. V tamojšom kryte sú na niekoľko ďalších mesiacov aj zásoby najmä trvanlivých potravín a vykurovacej nafty, takže je to bez strachu,“ kon-

štatuje nadporučík Tomáš Hunal, dôstojník pre zásobovanie slovenského kontingentu.

Nálady a pripomienky

Slovenský kontingent UNDOF sa dopĺňa predovšetkým z 2. prieskumného práporu z Bardejova a Práporu elektronického boja zo Štúrova. Oba útvary majú doma rozličný systém výcviku a personálnej práce. Mohli teda nastať dve situácie. Alebo sa budú dopĺňať alebo budú medzi sebou „bojovať“. Napriek istému „hecovaniu“ je zrejme, že sa k sebe usilujú nájsť cestu a v globále platí prvá možnosť. Treba ale zdôrazniť, že v porovnaní so všetkými ostatnými misiami si autor tohto článku počas týždňového pobytu na Golanoch vypočul azda najmenej ponôs. Samozrejme, desiatky pripomienok majú aj UNDOF-áci. No naozaj nikdy nehranili s dajakým hádzaním flinty do žita typu „ja sa na to môžem...“ Prečo je to tak? Výklad pplk. Tománka je nasledovný: „Oba útvary, bardejovský aj štúrovský, budú reorganizované a redislokované. Vojaci si veľmi dobre uvedomujú, že tí najslabší zrejme prídu o prácu. Porovnávajú, čo im služba v ozbrojených silách, aj napriek výhradám, dáva a čo berie. Presne zvažujú, čo môžu odchodom do civilu stratiť a čo získať. Tu nie je priestor na silácke reči. Preto ma teší, že absolútna väčšina z mojich ľudí sú naozaj profesionáli. Chcú ostať v uniforme a o to viac sa snažia. Ja môžem len dúfať, že všetkých, čo so mnou slúžili bez dajakého

škrabanca sa personalistom naozaj podarí umiestniť po ich návrate domov v ozbrojených silách.“

Vojaci si vedia zrátať, že vplyvom poklesu kurzu dolára z približne 50 na 30 korún za dolár a následkom 19-percentného zdanenia ich zahraničného príspevku je ich odmena oproti príslušníkom tej istej misie pred piatich rokov približne polovičná. Väčšina chlapov chce však túto situáciu „ustáť“. Veria, že postupne môže nastať obrat k lepšiemu a aj za súčasných podmienok vedia, že stále je o čo stáť. Najmä, ak sa vo vojenskom remesle človek naozaj nájde. „Mňa táto robota baví, našiel som sa v nej a hoci odmeňovanie nie je mimoriadne, stále je slušné. No ak dnes niekto prichádza do armády len preto, že zbohatne na misiách, radšej by mal zacúvať späť do civilu,“ konštatuje desiatnik Adrián Kleman, veliteľ spojovacieho družstva, 22-ročný absolvent gymnázia.

A pripomienky? Napríklad, ak veliteľ niekoho zo zdravotných alebo z disciplinárnych dôvodov repatriuje domov, k rakúskej jednotke prileť jeho náhradník, takpovediac, obratom. Naši si však na neho musia počkať aj niekoľko mesiacov. Spravidla až do ďalšej rotácie vykonávajú aj jeho prácu. Na tom, že sa vojaci zo svojich peňazí zložili na techniku, aby mohli aj na odlúčených pracoviskách sledovať vysielanie slovenských televíznych staníc, už spomínať radšej nechcú. No hovoria, že ak sa im televízor pokazí, nemôžu ho dať za pár halierov opraviť na mieste, ale treba ho poslať s rotáciou domov a pol roka čakať, kým príde opravený. Tiež by potrebovali vysvetliť, prečo doma majú niektorí príplatky za bojovú pohotovosť, ale v UNDOF, kde sú v pohotovosti takmer stále, ich nedostávajú. Vojaci by síce privítali napríklad goratexové topánky, ale inak sa na výstroj nestážovali. Veria však, že nie tak dávno vymenovaný náčelník operačného centra Generálneho štábu plukovník Ondřej Novosad ako účastník misie OSN v bývalej Juhoslávii a operácií NATO

v Kosove aj koalíčných síl v Iraku, nezaбудne prispieť k liečeniu klasických „misonárskych chorôb.“

„Dlhodobu sa u nás trauje, že na Golanských výšinách nemôžu slúžiť ženy, respektíve že to nie je vhodné, pretože Sýria je moslimská krajina. Nie je to tak, čo dokazujú ženy slúžiace trebárs v poľskom či rakúskom kontingente,“ dodáva pplk. Tománek.

Stavbári a manželia

„Na pozícii 16 nám stavajú 50 metrov vysokú spojovaciu vežu a na tridsiatke vykopali 110 metrov hlbokú studňu,“ spomenie kpt. Marcinčák. Keď vyratúva, čo všetko misia UNDOF na našich pozíciách za posledné mesiace budovala, je zrejme, že aj s npr. Šomským a ďalšími veliteľmi pôsobili de facto tiež v pozíciách stavbyvedúcich. O kvalite miestnych dodávateľov stavebných prác radšej nehovoria, ale ak chceli, aby im nezatekala strecha, aspoň ako-tak tesnili okná a aby nové ploty naozaj slúžili aj ako prekážka pre svorky túlavých psov, radšej sa dobrovoľne „hrali“ na nepretržitý stavebný dozor. Najmä pri výstavbe novej ubytovacej budovy a rekonštrukcii kuchyne.

Ešte o jednej dani hovoria naši miero-tvorcovia. „Ženíl som sa ôsmeho mája a namiesto svadobnej cesty som o tri týždne vycestoval sem,“ spomenie desiatnik Norbert Kósik. „Pred misiou som sa zasnúbil, šetríme si na byt, verím že ma priateľka počká,“ nádeja sa slobodník Tomáš Bóri. „V októbri na nám narodilo bábätko, bol som doma pri pôrode, ale po skončení dovolenky som sa, samozrejme, vrátil späť,“ – to sú slová rotmajstra Róberta Szallaya. Počas pobytu v UNDOF sa narodila dcérka aj rotmajstrovi Richardovi Scholzovi. Tiež ďalších doma čakajú manželky, partnerky, rodičia. „Vojenská profesia je skrátka aj o tom, že naše rodiny sa musia vyrovnáť neraz i s dlhodobým odlúčením,“ konštatuje kpt. Marcinčák, otec troch detí, ktorý aj pred odchodom na Golany cestoval tri roky domov do Kežmarku z veliteľstva pozemných síl v Trenčíne. Pplk. Tománek by vedel rozprávať aj o tom, ako sa nie jeden vzťah počas misie rozpadol. Pritom aj on pred vycestovaním do Sýrie velil útvaru v Štúrove a ostatní z jeho štvorčlennej rodiny ostali žiť v Trenčíne. „Ak má niekto problém doma, len ťažko vykonáva dobre svoju prácu v misii. O to viac úcty si zaslúžia naše ženy,“ nezaбудne dodať podplukovník Ján Tománek, veliteľ slovenského kontingentu UNDOF. A ešte niečo. Prečo v titulku hovoríme o slovenských orloch? Nuž preto, lebo menom práve tohto vtáka sa Slováci prihlasujú na spojenie a majú ho aj v znaku svojej rotý.

Text a foto Pavol VITKO

Počty príslušníkov UNDOF

Vojaci	
Rakúsko	367
Poľsko	358
Kanada	191
Slovensko	94
Japonsko	45
Medzinárodní pozorovatelia	77

Civilní zamestnanci

Medzinárodní pracovníci OSN	36
Lokální syrští zamestnanci	79
Lokální izraelskí zamestnanci	8

Spolu 1 255

(celkové počty sa podľa rotácií môžu líšiť o niekoľko desiatok osôb)

Kapitán Marcel Trojan
a nadporučík Martin Šomský
u muftara obce Hadar

„Gecko-privítaním“ sa v utorok 30. novembra začínala služba 21 slovenských a 75 rakúskych vojakov, ktorí v ten deň prišli vystriedať svojich kolegov v misii UNDOF na Golanských výšinách. Pred bránou veliteľstva misie už čakali rakúski vojenski hasiči a z cisterny na prichádzajúcich nováčikov spustili prúdy vody. Bolo však tesne nad nulou, a tak z nich vône ich rodín nevystriekali mrazivou vodou jednotlivu. Prúdnice zmyli prach len z prichádzajúcich autobusov a džípov. Takto mali byť zmyté aj všetky starosti, ktoré by ich ťažili z domova. A čo je to vlastne gecko? Tunajšia jašterička, malá ako gumový cukrík, ale zároveň aj prezývka pre všetkých nováčikov.

Bim-bam za 10 \$

Rozličné tradície a rituály predstavujú popri náročných podmienkach služby a vzhľadom na dlhodobé odlúčenie od rodín vítané spestrenie života vo všetkých vojenských misiách. Napríklad pár hodín po prilete sa dôstojníci vzájomne predstavovali v oficierskom klube. Aj kapitán Marcel Trojan, nový zástupca veliteľa slovenskej rotu povedal pred všetkými pár slov o sebe a zazvonil na dôstojnícky zvon. Tým potvrdil svoj záujem stať sa členom klubu, hoci zazvonenie ho stálo desať dolárov. Tie putovali do spoločnej kasy na budúce dôstojnícke, spravidla víkendové, akcie alebo na nákup klubového zariadenia. Samozrejme, komu srdce zvonu zazvonilo dvakrát, od toho pokladník zinkasoval dvojnásobok.

Šindel slávy

Možno spomenúť aj deň predtým, keď bola rozlúčka s dôstojníkmi, ktorí odchádzali domov. Jej vrcholným momentom bolo, keď v klube postupne vystúpili na rebrík a predniesli z neho rozlúčkovú reč. Zároveň kladivkom pribili na striešku nad barom svoj šindel, ktorý je v UNDOF čosi také ako hviezda na

Pod dôstojníckymi šindľami: v strede veliteľ spoločného práporu AUSBATT plukovník Herbert Pracher, v slovenskej uniforme hlavný lekár slovenského kontingentu major Ján Šiška

Z golanských tradícií

Veliteľ rotu kpt. Miloš Marciničák pasuje sýrskou šablou za svojho nástupcu npor. Martina Šomského (vľavo) a uvádza do funkcie aj jeho zástupcu kpt. Marcela Trojana

Dôstojník pre zásobovanie nadporučík Tomáš Hunal so svojim klubovým nožom a jeho zväčšeninou

chodníku slávy v Hollywoode. Šindel pokrytý mosadzným plechom s vyrazeným menom i časom služby v misii pribíjal z rebríka aj kapitán Miloš Marciničák, odchádzajúci veliteľ našej rotu.

Nemáš nôž?

Zaplať rundu!

V misii, ktorá existuje od roku 1974, je podobných rituálov viac. Veliteľ nášho 94-členného kontingentu podplukovník Ján Tománek nemôže zabudnúť na FEITL-nôž. Ten je symbolom každého člena dôstojníckeho klubu. S úsmevom vysvetľuje: „Nesmiete ho stratiť, lebo jeho nálezcovia vám vyreže kúsok z drevenej črienky, na plôšku sa podpíše a vy si ho musíte vykúpiť. Ak by ste s týmto jednoduchým nožíkom niečo robili, platíte tiež pokutu. No a musíte ho mať stále pri sebe.“ Pplk. Tománek hovorí, že keď niekto nôž vytiahne z vrečka a udrie ním po dreve, v okamihu sa musia svojimi nožmi preukázať všetci prítomní dôstojníci. Kto ho nemá, platí ostatným rundu. No ak FEITL-nôž majú pri sebe všetci, platí im rundu vyzývateľ. Miera rizika teda nie je malá. Jeden z bývalých veliteľov však s ostatnými vybabral. Keď bol s kamarátmi v 100-stupňovom teple sauny, vytiahol nožík spod pazuchy a buchol ním po drevenej lavici...

A rozlúčka?

Odchádzajúci veliteľ rotu kpt. Miloš Marciničák okrem oficiálnych odovzdal funkciu svojmu nástupcovi npor. Martinovi Šomskému aj pasovaním sýrskym mečom. Napriek teplote len niečo nad nulou ho jeho bývalí podriaďení vykúpali v protipožiarnej nádrži. Pri odchode z tábora na letisko mu však vzdali česť aj prostredníctvom gardefony – vozidlá rotu zoradené do radu jemu i ostatným trúbili na rozlúčku.

Pavol VITKO
Camp Faouar, UNDOF, Sýria

Plukovník Emil Hvasta: Takmer každý druhý profesionál je nový

Plukovník Emil Hvasta je rodákem z Ostravy. Po ukončení strednej školy v Košiciach vyštudoval v rokoch 1979 – 1983 vysokú vojenskú školu vo Vyškove. V Janoviciach nad Úhlavou pôsobil v základných veliteľských funkciách, neskôr ako personalista. V Bratislave absolvoval postgraduálne štúdium vojenskej sociológie, neskôr pracoval v zložkách PVO, od roku 1996 v Sekcii ľudských zdrojov (SEĽUZ) MO SR, od roku 2003 na Generálnom štábe Ozbrojených síl SR.

Profesionálny vojak, ktorý odchádza do zálohy, musí odchádzať z ozbrojených síl spokojný. V tom prípade sa stáva našim potenciálnym náborovým pracovníkom. Nespokojný odchádzajúci vojenský profesionál zasa vrhá nedobré svetlo na celé ozbrojené sily a môže vo verejnosti narobiť nenapraviteľné škody. Podľa plukovníka Emila Hvastu, náčelníka odboru personálneho manažmentu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR je preto snahou personalistov, aby do zálohy odchádzali len spokojní profesionáli.

■ **V uplynulom období prešli Ozbrojené sily SR radikálnou obmenou personálu. Mohli by ste tento proces priblížiť?**

V rokoch 2001 až 2004 odišlo z útvarov a zariadení vyše 6 100 profesionálnych vojakov a 6 600 civilných zamestnancov. Zároveň sme z regrutačných zdrojov získali takmer šesťtisíc a z vojenských škôl tisícpäťsto nových profesionálov. Čo sa týka vojenských profesionálov, mali sme snahu, aby odišli predovšetkým starší. V tomto roku však nastal problém, ktorý zapríčinili rôzne mediálne šumy okolo zákona o sociálnom zabezpečení profesionálnych vojakov. Vojenská pospolitosť zareagovala nečakanými odchodmi. Ani nie čo do počtu – veď najviac profesionálov odišlo v roku 2003 – ale najmä kvality. Odišli nám aj tí ľudia, s ktorými sme v našich personálnych zámeroch počítali do budúcnosti. Najviac ma trápi, že odišlo aj dosť mladých perspektívnych dôstojníkov. Hlavne nadporučíkov a kapitánov. Aj preto, lebo s nimi veliteľia dostatočne nepracovali a nemotivovali ich k ďalšej službe. Nemohli sme nič robiť, lebo súčasná dikcia zákona hovorí, že keď si profesionálny vojak dá po splnení záväzku žiadosť o odchod zo služobného pomeru, musíme ho prepustiť. A na druhej strane zostávajú 45 – 50-roční v nižších hodnostiach, lebo sú podľa svojich veliteľov nenahraditeľní. Všetci sme nahraditeľní, vrátane mňa. Dosť problémov nám v našich personálnych plánoch narobili aj bezpečnostné previerky.

■ **Premýšľali ste nad tým, ako postupne odstrániť aspoň časť týchto problémov?**

Nový zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov, ktorý by mal začať platiť od 1. apríla 2005 hovorí o tom, že vojak bude môcť odísť do zálohy až potom, keď si, hovorovo povedané, pripraví za seba náhradu. Bude to, samozrejme, vyplývať z celkového systému plánovania. Ak to trochu preženiem, doteraz každý, kto si podal žiadosť, bol prepustený. Postupne uvedieme do života systém manažmentu vojenského personálu. Táto zložka bude riadená centrálné, z jedného miesta. Nie ako doteraz, keď o nej rozhodovali u nás, na osobnom úrade i v sekcii ľudských zdrojov (SEĽUZ). Teraz bude riadená z úrovne náčelníka generálneho štábu. Doposiaľ sme, žiaľ, neriadili výstup z ozbrojených síl. Zamerali sme sa len na vstup. Našou snahou je, aby veliteľia už nerobili personálnu prácu, ale aby sa venovali tomu, čo majú. Teda veleniu a výcviku. Veliteľovi oznámia, že mu ten a ten profesionálny vojak odíde a miesto neho dostane iného. Veliteľia tak nebudú zasahovať do povyšovania, premiestňovania vojakov a personálnej práce. Takýto systém už roky úspešne funguje v armádach štátov NATO. Rozbehne sa systém povyšovania na základe konkurenčného prostredia a služobného hodnotenia prostredníctvom výberových komisií.

■ **Zastavme sa na chvíľu pri regrutácii. Najmä na jej kvalitu pred časom zaznievali v útvaroch slová kritiky...**

Celkom oprávnené. Ale treba pripomenúť, že v období rokov 2001 až 2002 mali

regrutáciu na starosti veliteľia a práve z tohto obdobia je dodnes najviac problémov. Postupný obrat nastal po zriadení regrutačných stredísk a stredísk výberu personálu. V tomto roku sa situácia zmenila aj vďaka výmene náčelníkov regrutačných stredísk. Do funkcií nastúpili mladí, dynamickí dôstojníci. Oslovili sme vyše 4700 záujemcov. Z nich sa na výberovom konaní zúčastnilo takmer 4500 (z toho 402 žien). Z toho bolo viac ako 130 uchádzačov s vysokoškolským vzdelaním a 2900 s úplným stredoškolským, väčšina bola nezamestnaná a najviac ich bolo z Prešovského a Košického kraja. Sitom vyšetrení a testov neprešlo takmer 750 mužov a žien, ďalšie tri stovky nesplnili nároky pohybovej výkonnosti. Efektivita tohtoročného výberu sa ale ukáže až o tri roky. Vtedy budeme vidieť, koľko z dnešných novoprijatých profesionálov bude dosahovať také výsledky, že bude záujem predĺžiť s nimi kontrakt na ďalšie obdobie. V minulom roku sme nepredĺžili kontrakt zhruba 16 percentám vojakov, ktorým končil, v tomto roku siedmim percentám. Prelomový bude v tomto ohľade rok 2005, keď skončí kontrakt vyše tromi tisíckami profesionálnych vojakov a poddôstojníkov. Dnešní uchádzači už od budúceho roku prejdú uceleným systémom odborných výcvikových škôl nového typu. Nemali by ich využívať na zametanie dvora, čistenie zemiakov a ďalšie pomocné práce, čo doteraz robili vojaci povinnej služby. Zlepšeniu kvality nových profesionálov výrazne pomohla novelizácia zákona 380/1997 z. z. o profesionálnej službe, ktorá umožňuje prevziať mužstvu a poddôstojníkom aj nižšie hodnosti. Doteraz bol určitý paradox, že najlepšie pripravení vojaci, ktorí odišli z vojenskej služby napríklad v hodnostiach desiatnik či čatár boli vlastne z tohto výberu vylúčení, lebo pre mnohé funkcie boli znížené plánované hodnosti (u vodičov napríklad z desiatnikov na vojakov).

■ **Ako sa teda za posledné štyri roky zmenili naše ozbrojené sily?**

Nastala v nich prevratná zmena. Možno si to niekto ani neuvedomuje, ale takmer polovica profesionálnych vojakov sa za spomínané obdobie vymenila. Takýto krok, samozrejme, prináša okrem mnohých pozitív aj niektoré negatívne dôsledky. Nebudem zakrývať, že časť novozískaných profesionálov išla do ozbrojených síl len preto, lebo nemohli zohnať inú prácu. Práve im chýba správny vzťah k svojmu povolaniu. Zmeniť ho bude našou dlhodobou úlohou.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

ECHO tím

profesionáli v Kosove

Veliteľ KFOR v Kosove Yves de Kermabon odpovedá na otázky slovenských novinárov

Slovenskí vojaci v Podujeve
v centre záujmu miestnych chlapcov

„Prežili sme veľmi dramatické okamihy. Uvedomili sme si to však až podstatne neskôr. Vtedy jednoducho nebol čas,“ rozpráva o marcových etnických nepokojoch v Kosove veliteľ roty ECHO spoločného česko-slovenského práporu poručík Marián Brinček. V misii strávil 14 mesiacov. Napriek tomu, že má len niečo vyše dvadsať rokov, udivovala istota, s akou velil svojim kolegom. S chlapcami sa vtedy po niekoľko dní nedostal na materskú základňu, prespávali v autách, v obrnenej technike. „Tomu sa už nedá hovoriť mierová, ale bojová misia,“ dopĺňa veliteľa ďalší vojak.

Juhosrbská provincia Kosovo sa rozprestiera na ploche asi 11-tisíc štvorcových kilometrov. Susedí s Macedónskom a Albánskom a po stáročia je ohniskom etnického napätia. Oblasť je v súčasnosti rozdelená na päť vojenských zón. Koncom roku 1999

Kosovská realita

Srbská obec Plametina,
ktorú strážia slovenskí vojaci

Hliadka na zmiešanom srbsko-albánskom sídlisku v obci Obilič

totíž prišli do Kosova medzinárodné sily KFOR. Ich súčasťou sú aj českí a slovenskí vojaci, ktorí pôsobia v spoločnom prápore. Vybudovanie vojenskej základne Šajkovac nebolo samoúčelné. Tá sa totiž nachádza v blízkosti jedinej vodárne, ktorá slúži celej provincii.

Etnické nepokoje opäť prepukli v marci tohto roku a situácia sa dostáva do normálu len veľmi ťažko. Albánska väčšina napáda srbskú menšinu. Útočí na ich obydlia, cintoríny či kultúrne pamiatky. A to aj v okolí mesta Obilič, ktoré je takzvaným priestorom zodpovednosti našich vojakov. Ani ten najskúsenejší z nich si však nedovolí povedať, kto je v práve. Stačí si spomenúť na udalosti pred niekoľkými rokmi. Vtedy boli iniciátormi nepokojov Srbi...

„Jednotky KFOR sú často jedinou autoritou, ktorá dokáže zabrániť otvoreným stretom,“ vysvetľuje major Ján Parimucha, ktorý bol do polovice decembra zástupcom veliteľa česko-slovenského kontingentu. „Našou úlohou je predovšetkým chrániť ľudské životy a národnosť nás vôbec nezaujíma.“ Z misie odchádza po štrnástich mesiacoch. „Manželke som nechal doma fotografiu, tak dúfam, že si ma ešte bude pamätať,“ dodáva s úsmevom.

Nový veliteľ KFOR v Kosove Yves de Kermabon tvrdí, že Česi a Slováci patria medzi to najlepšie, čo má. Dokázali to aj v marci počas nepokojov. Verí, že v takom rozsahu sa už nezopakujú. „Poučili sme sa z toho, čo sa stalo. Zlepšili sme prísun spravodajských informácií aj schopnosť rýchlo zvládnuť podobnú situáciu,“ zdôrazňuje.

Slováci a Česi sú v Kosove jedným – a podľa kompetentných aj dobre fungujúcim – tímom. Potvrdzuje to aj veliteľ kontingentu pplk. Antonín Genser. „Jednoducho, pomáhame jeden druhému.“ Podľa neho sú naši chlapci výborne vycvičení, mínusom je však ich výstroj. Verí ale, že dôjde k avizovaným zmenám k lepšiemu.

Na základe podnetov zo strany slovenských vojakov sa v najbližšom čase postupne vyriešia aj niektoré otázky, súvisiace s ich vyzbrojovaním (ide najmä o goretextové obuv a výstroj). Vojaci okrem toho pripomenuli aj dosť veľký rozdiel v ich finančnom ocenení v porovnaní s českými vojakmi, ktorí spoločne s nimi tvoria česko-slovenský prápor.

Text a foto Martin KOVALIK

Ocenenie ženistov

V sieni slávy Ministerstva obrany SR odovzdal 7. decembra náčelník štábu operácií a výcviku Generálneho štábu OS SR brigádny generál Peter Gajdoš medaily veliteľa mnohonárodnej divízie (Centrál – Juh) generálmajora Andrzeja Ekierta príslušníkom našich ozbrojených síl, ktorí sa zúčastnili od augusta 2003 do februára tohto roku v Iraku na operácii Iracká sloboda. Generál Gajdoš pri tejto príležitosti vysoko ocenil prácu všetkých 39 prítomných vojakov, ktorí dostali medailu. Pripomenul, že svojou činnosťou v koalíčných silách pomáhajú spoluvytvárať novú tradíciu pôsobenia slovenských vojakov po boku príslušníkov ďalších armád NATO v krízových oblastiach sveta. Veď aj podľa hodnotenia amerického velenia predstavujú práve naši ženisti špičku vo svojej oblasti.

Peter DOVINA

JSOC jedno z najlepších

Tretí britsko-holandsko-slovenský kurz pre nižších štábných dôstojníkov zo strednej a východnej Európy – JSOC skončil 1. decembra 2004 v Národnej akadémii obrany (NAO) maršala Andreja Hadíka v Liptovskom Mikuláši. Cieľom JSOC je pripraviť účastníkov na efektívne pôsobenie v národnom a medzinárodnom prostredí v konvenčných, krízových a humanitárnych operáciách na podporu mieru, pripravovať ich na funkcie v zložkách štábov Partnerstva za mier (PfP), bunkách pre koordináciu partnerstva (PCC), v štáboch členských krajín NATO i na funkcie vo vojenských diplomatických misiách. Kurz, ktorý sa začal 9. septembra 2004, absolvovalo 48 nižších štábných dôstojníkov z dvanástich krajín (Česko, Maďarsko, Rumunsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Poľsko, Macedónsko, Bulharsko, Kazachstan, Albánsko a SR). JSOC má štatút výcvikového strediska PfP a v novembri tohto roka ho spomedzi desiatich výcvikových centier PfP Európy a USA ohodnotili vo švédskom Štokholme ako jedno z dvoch najlepších v Európe.

Certifikáty absolventom kurzu odovzdal hosť JSOC generálporučík sir Richard Dannatt zo Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, ktorý je v súčasnosti dôstojníkom velenia Spojeneckých jednotiek rýchleho nasadenia.

dr. Alena HARAGOVÁ, NAO L. Mikuláš

Liptovské odpovede na výzvy súčasnosti

Ako chrániť vojaka?

„Teší ma, že na túto problematiku si vymenili názory nielen odborníci zo Slovenska, ale aj z Českej republiky a Poľska. Okrem domácich zástupcov Akadémie obrany nechýbali odborníci z Trenčianskej univerzity, bratislavskej Slovenskej technickej univerzity, brnianskej Univerzity obrany a krakovskej Fakulty robotiky a strojárstva Baníckej a hutníckej akadémie. V zborníku z podujatia sú aj príspevky špecialistov z varšavskej Vojenskej technickej akadémie,“ konštatuje vedúci katedry Vladimír Bella.

Rodák z liptovskej Dúbravy po maturite na strojníckej priemyslovke v Ružomberku vyštudoval žilinskú Vysokú školu dopravy a spojov a pracoval v Stavodistribúcii. V novembri 1982 sa stal profesionálnym vojakom. Ako pedagogický pracovník pôsobil vo vojenskom školstve v uniforme až do konca augusta tohto roku. Stál pri zrode fakulty logistiky a dlhý čas bol jej dekanom. Na žilinskej univerzite si urobil externú aspirantúru i habilitáciu. V súčasnosti rozbieha činnosť katedry dopravných strojov a zariadení.

Medzi najzaujímavejšie príspevky na konferencii patrilo vystúpenie profesora Univerzity obrany v Brne plukovníka v. v. Ing. Gustava Šafra, DrSc. Potrebuje logistika obrnené vozidlá? Mnoho veliteľov si doposiaľ podľa neho plne neuvedomuje, že v zázemí na nich musí pracovať množstvo ľudí a techniky, aby zabezpečili ich bojovú činnosť. Títo ľudia sa navyše pohybujú pri plnení úloh po bojisku, ktoré na rozdiel od minulosti veľakrát nie je nijako výrazne ohraničené. V takom Iraku, Afganistane, ale aj v iných krízových oblastiach sveta, kde protivník

Tatrapan v úprave MEDEVAC

„Vojak, ktorý nemá v palebnom postavení muníciu, prostriedky na obviazanie rany, alebo nevidí a nepočuje, lebo mu chýbajú akumulátory do prístroja nočného videnia či do rádiostanice, je do istej miery zbytočný!“ Aj takéto názory zazneli na medzinárodnej konferencii Výzbroj a technika pozemných síl, ktorá sa 24. novembra 2004 uskutočnila v priestoroch Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši.

Nadviazala na predchádzajúce podujatia, ktoré organizovala bývalá fakulta logistiky vojenskej akadémie. Štafetový kolík tentoraz prevzala Katedra dopravných strojov a zariadení Akadémie ozbrojených síl, ktorú vedie plukovník v zálohe profesor Ing. Vladimír Bella, CSc. Podľa neho bola konferencia zameraná na teoretické a technické aspekty výskumu a vývoja špeciálnej techniky a technológií, na nové poznatky aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja výzbroje a techniky, na nové materiály a technológie obranných systémov, ako aj na aktuálne otázky rozvoja výskumu v súčasných podmienkach.

Prof. Gustav Šafa (vľavo) s prof. Vladimírom Bellom

Poliaci počítajú v budúcnosti aj s logistickou verziou Patrie

používa gerilový spôsob boja, sa môže objaviť pred logistickými jednotkami vpredu, vzadu, ale aj po bokoch. Problematickým sa stáva zásobovanie aj v zastavaných aglomeráciách, kde na nich môžu bojovníci zaútočiť prakticky z každého domu...

Preto vojaci, ktorí privezú muníciu, pohonné hmoty, potraviny, vodu, zdravotnícky či iný materiál, alebo prídu opraviť poškodenú vojenskú techniku, musia byť chránení. Nemôžeme predsa hazardovať s ich životmi. „Neviem si dosť dobre predstaviť opravára, ktorý opravuje bojové vozidlo alebo robí na ňom údržbu a ja ho nechráim. Ten človek sa nemôže plne sústrediť na svoju prácu, odovzdať plnohodnotný výkon. Viem, že to nie je lacné, ale musíme dať týmto logistom pocit určitého bezpečia,“ dôvodil profesor Šafr. Za jednu z prvých lastovičiek nového prístupu považuje zavedenie slovenského obrneného kolesového vozidla Aligator. Najmä, keď budú vo výzbroji ozbrojených síl aj jeho logistické verzie. Bude potrebné pripraviť aj dielensko-vyslobodzovacie vozidlo na báze kolesového obrneného transportéra.

Automobil a transportér budúcnosti

Ak má systém logistickej podpory plniť úlohy, na ktoré je predurčený, musí mať na taktickom stupni k dispozícii aj obrnené logistické prostriedky. Mali by byť na rovnakom podvozku (pásovom či kolesovom) ako je väčšina prostriedkov útvaru, v prospech ktorého pôsobia. V opačnom prípade môžu nastať výrazné komplikácie. Príspevok profesora Šafra vyvolal živú

odozvu auditória. Obdobne reagovali prítomní aj na prezentáciu ďalších smerov vývoja modifikácií obrneného vozidla Aligator, ktorú pripravil technický riaditeľ vojenského opravárenského závodu 027 Trenčín Ing. Marián Gogora (prinášame ju na ďalšej dvojstrane), či na možnosti vojenských aplikácií hybridných vojenských vozidiel. Docent Ing. Viktor Ferencey, CSc., z elektrotechnickej fakulty STU Bratislava sústredil pozornosť prítomných na potrebu hľadania alternatívneho pohonu vojenských vozidiel. Nielen preto, že svetové zásoby ropy sa postupne znižujú, ale aj preto, že hybridný pohon zabezpečí vojenskej technike niektoré výhody. Bude napríklad ľahšia i tichšia oproti dnešným vojenským vozidlám.

V súčasnosti sa v mnohých armádach členských štátov NATO z nášho regiónu živo diskutuje o obmene automobilového parku. Kritériá a stanovenie ich významnosti z hľadiska výberu optimálnych variantov vojenského automobilu priblížil Ing. Martin Liška z brnianskej Univerzity obrany. Zástupkyňa domácej alma mater Ing. Mariana Kuffová, PhD. sa zamerala na únavovú odolnosť zvariteľnej ocele STN 411373, ktorá sa používa pri špeciálnej výrobe.

Pri riešení podvozku pre kolesové obrnené vozidlo, ktoré je určené predovšetkým na použitie v teréne, predstavuje dosť veľký problém výber správnej nápravy. Profesor Ing. Miroslav Vala, CSc., z Brna vo svojom vystúpení upozornil na to, že použitý typ náprav ovplyvní predovšetkým priechodnosť vozidla v teréne, ako aj jeho stabilitu. Optimalizácia riešení je veľmi dôležitá aj z hľadiska zastavaného priestoru. Nápravy so závesmi musia mať minimálne rozmery, aby nezasahovali do vnútorného priestoru korby. Takéto hľadiská sa okrem iného uplatnili aj pri spracovaní ideového návrhu náprav pre stredné kolesové vozidlo 8x8 (Zubr). Toto riešenie je využiteľné napríklad aj pri modernizácii transportéra OT-64. Pre vozidlo bolo navrhnuté optimalizované konštrukčné riešenie v dvoch variantoch, ktoré bolo overené výpočtami. Východiskovými údajmi pre spracovanie návrhu boli hmotnosť a rozmery vozidla, rozmery pancierovanej korby, návrh konštrukčného riešenia a rozmiestnenie hnacej sústavy, vrátane kolesových redukcií, ale aj priechodnosť terénom. Výsledný návrh bol nakoniec kompromisom maximálnych požiadaviek a reálnych možností konštrukčného riešenia.

Želania a možnosti

Väčšina súčiastok v motoroch sa podľa doc. Ing. Petra Kápolku, CSc. z mikulášskej akadémie obrany namáha pri prevádzke časovo premennými silami a teplotami, ktoré majú povahu opakovaných účinkov. Preto je potrebné analyzovať jednotlivé konštrukčné prvky ešte pred samotným zavedením do prevádzky alebo pri ich modernizácii. Referát prezentoval výsledky modálnej analýzy piestu spaľovacieho motora v tanku T-72.

Zaujali aj príspevky poľských kolegov, najmä profesora Stanislava Wolneho z Krakova. Podľa profesora Vladimíra Bellu medzinárodná konferencia Výzbroj a technika pozemných síl splnila svoj hlavný cieľ. „Upozornila na potrebu postupnej modernizácie vojenskej techniky s ohľadom na trendy súčasnosti. Jednou z výziev je hľadať také postupy, ktoré budú maximálne zohľadňovať nielen potreby, ale aj reálne možnosti krajín nášho regiónu. Mnohé veci sa dajú efektívne riešiť len vďaka medzinárodnej spolupráci. V tejto oblasti je Slovensko najďalej v súčinnosti s obdobnými zložkami v ďalších členských krajinách NATO v Poľsku a v Českej republike.“

Jozef ŽIAK

Foto autor a archív

Technický riaditeľ VOP 027 Trenčín Ing. Marián Gogora (v strede) odpovedal po svojej prezentácii na konkrétne otázky

Ako ďalej s Aligatorom?

Zaradovanie malých rýchlych obrnených kolesových transportérov do výzbroje vyspelých armád sa stalo v poslednom období celosvetovým trendom. Postupne v nich nahrádzajú ťažké rozmerné obrnené transportéry, ktoré z mnohých príčin nezodpovedajú výzvam súčasnosti. Aj preto, že boli konštruované a zavádzané do armád v období, keď proti sebe stáli dva vojenské bloky a hrozil medzi nimi celosvetový ozbrojený konflikt. Konflikt, v ktorom by proti sebe pôsobili tisíce kusov ťažkej obrnenej techniky.

Zmenu trendu potvrdili aj posledné vojnové konflikty. Či už to boli obe vojny v Perzskom zálive, udalosti na území bývalej Juhoslávie, ale aj v Afganistane, Čechensku a na mnohých iných miestach našej planéty. Určitú modifikáciu názorov na miesto a úlohu obrnených vozidiel priniesla aj celosvetová hrozba terorizmu. Ukázalo sa, že tejto hrozbe najúspešnejšie čelia práve malé, ľahké, pohyblivé a variabilné kolesové transportéry. Oproti klasickým obrneným vozidlám sú oveľa efektívnejšie z hľadiska prevádzky a údržby, ale aj z pohľadu taktickej a bojovej účinnosti.

Odpoveď na výzvy súčasnosti

Práve obrnený kolesový transportér Aligator 4x4 zodpovedá aj v porovnaní s prostriedkami zavedenými v armádach krajín

Veža Hitrole

NATO požiadavkám dneška. Svedčia o tom aj prevažne pozitívne poznatky a skúsenosti, ktoré s týmto vozidlom získali príslušníci našich ozbrojených síl nielen doma, na Slovensku, ale aj v zahraničných misiách. Najmä na Balkáne, v misii KFOR v Kosove.

Do vozidla Aligator je možné integrovať požadované prieskumné zariadenia a prostriedky, výzbroj jednotiek rýchlej reakcie, ale aj vybavenie pre rýchlu zdravotnícku pomoc. Môžeme v ňom zriadiť pracoviská velenia, spojenia, rádioelektronického boja, zariadiť ho v ženijnej alebo protichemickej výbave.

Aligator má dostatočné dynamické vlastnosti pri jazde v teréne i na spevnených komunikáciách. Na ceste dosiahne rýchlosť až 120 km za hodinu. Na suchej nespevnenej komunikácii je to 65 a v teréne až 40 kilometrov za hodinu. Akčný rádius transportéra na ceste pri priemernej rýchlosti okolo 90 kilometrov je minimálne 600 kilometrov. Vozidlo možno prepravovať po železnici, letecky, loďou (má ochranu proti soli), ale

i vzduchom (keď sa využije padákový systém MKS-5-128M a pri použití podvozku P-7).

Vozidlo je dvojnápravové s nezávislým zavesením kolies. Má poháňané všetky štyri kolesá. Je prispôbené na plavbu. Maximálna rýchlosť pohybu vo vode je 4,5 – 5,5 kilometra za hodinu. Pre zvýšenie priechodnosti v menej únosnom teréne (napríklad barinatom, piesočnatom alebo zasneženom) je Aligator vybavený zariadením na centrálné ovládanie tlaku v pneumatikách počas jazdy.

Trenčianska ponuka

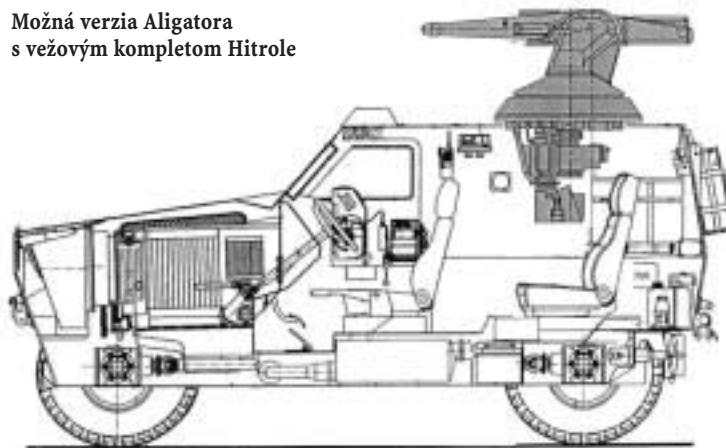
Vojenský opravárenský závod 027 Trenčín, ktorý je v súčasnosti licenčným výrobcom tohto vozidla a zároveň riešiteľom jednotlivých modifikácií pre ozbrojenú silu, je podľa potrieb schopný pripraviť nasledujúce modifikácie: pre ženijné vojsko, radiačný, chemický a biologický prieskum, delostrelecký prieskum a pozorovateľa, pre letecký prieskum a návodcu. Možné sú aj ďalšie verzie. Napríklad pre vojenskú políciu, ako nosič granátometu a ťahač mínometu, nosič protitankových alebo protiletadlových striel, nosič rádiolokátora či patrolovacie vozidlo pre mierové sily. Osádka vozidla je chránená pred strelami z ručných zbraní do úrovne kalibru 7,62 mm a rovnako pred účinkami črepín z ručných granátov. Zabezpečuje to celopancierová karoséria so zariadením na ochranu osádky proti účinkom chemických a biologických zbraní. Umožňuje jazdu v zamorenom teréne.

Jednotlivé verzie sa líšia vnútorným vybavením i výzbrojou. Napríklad Aligator pre vojenskú políciu vychádza síce zo základného modelu, s vnútorným usporiadaním pre štvor alebo šesťčlennú osádku, ale je doplnený o zvukové a svetelné výstražné zariadenie. Môže sa zároveň využiť aj na prepravu cenných dokumentov a ochranu významných osôb.

Usporiadanie pre prieskumný a pozorovací systém je vybavené navigačným a polohovacím systémom, systémami pre detekciu a identifikáciu pevných a pohyblivých cieľov v ľubovoľnej dennej či nočnej dobe s počítačovou podporou činnosti operátora. Práve tá umožňuje prenos dátových údajov potrebných na riadenie paľby. Takéto vozidlo je určené predovšetkým na delostrelecký prieskum a zabezpečenie riadenia bojovej činnosti malých delostreleckých systémov. Okrem klimatizácie, filtroventilačného a zadymovacieho zariadenia má aj senzorickú hlavu a navigačný systém.

V prípade potreby sme schopní pripraviť aj Aligator 4x4 D. Toto vozidlo konštrukčne vychádza zo základného modelu. Na rozdiel od neho má však predĺženú a zvýšenú karosériu. Tým sa zväčší jej vnútorný priestor. Ako doplnkové vybavenie môže byť vozidlo vybavené aj zvukovým a svetelným výstražným zariadením. Takto koncipované vozidlo sa dá použiť napríklad ako

Možná verzia Aligatora
s vežovým kompletom Hitrole

sanitné, zásobovacie či dopravné. V poslednom prípade môže prepraviť až 8 osôb.

Aligator 4x4 NVS je zaujímavou aplikáciou na identifikáciu nástražných výbušných systémov. Je vybavený samohybným, diaľkovo ovládaným robotom vyvinutým na zaistovanie a manipuláciu s nebezpečným materiálom. Robot sa vykladá a nakladá do vozidla po rampe, vytvorenej sklopenými zadnými dverami. Obsluha je vybavená kamerami na snímánie okolitého priestoru, ovládacím a komunikačným zariadením robota i zariadením na prenos informácií a obrazu na iné stanovišťa. Som presvedčený o tom, že v súčasnosti, keď sa stretávame s hrozbami rôznych teroristických útokov, má takto vybavený Aligator veľkú šancu uplatniť sa.

Patrolovacie a prepravné vozidlo určené pre zahraničné misie je okrem iného predurčené sprevádzať konvoje s humanitárnou pomocou, ale aj s iným účelom. Môže byť vyzbrojené guľometom kalibru 7,62 (12,7 mm) na otočnej lafete. V prípade potreby je možné integrovať do vozidla aj vežový otočný komplet.

Na pomoc ženistom

Pozrime sa bližšie na v súčasnosti veľmi preferovanú a žiadanú ženijnú aplikáciu vozidla. Je určená predovšetkým na všeobecný a podrobný prieskum s možnosťou detekcie kovov. Teda nie – ako sa niekedy mylne uvádza – na odminovanie. Úlohou tohto Aligatora je po odminovaní inými prostriedkami (napr. Belarty, Božena) prejsť určený priestor a dohľadať v ňom zvyšky munície a mín. Vozidlo má detektor kovov VMV- 8 upevnený v strešnom nosiči. V prípade potreby ho príslušníci ženijného prieskumu v krátkom čase namontujú pred vozidlo a robia v určenom priestore detekciu. V tom momente, keď detektor zistí kov, vozidlo sa automaticky zastaví.

Ďalší členovia ženijného družstva potom ručnými minohľadáčkami dohľadajú zistený predmet. Ženisti majú vo vozidle zabudovaný aj odolný počítač s GPS a geografickým informačným systémom o území, na ktorom sa práve nachádzajú. Okrem už spomínaných minohľadáčiek a ďalších prostriedkov ženistu sú k dispozícii aj horolezecké a potápačské pomôcky a výstroj. Takto upravený Aligator má aj zariadenie na označenie zdetegovanej plochy.

To bol len krátky, neúplný výpočet možností vozidla Aligator, ktoré v súčasnosti vyrábame v našom podniku pre potreby Ozbrojených síl SR. V prípade záujmu je možné považovať aj nad niektorými ďalšími, v tomto článku nespomenutými špeciálnymi modifikáciami vozidla.

Ing. Marián GOGORA
technický riaditeľ

Vojenský opravárenský podnik 027 Trenčín

KRÁTKO

Americká firma Aerojet uskutočňuje sériu simulovaných letových skúšok vysokorychlostnej hypersonickej pohonnej jednotky pre program HyFly. Program HyFly (Hypersonic Flight) slúži na vývoj demonštrátora veľmi rýchlej útočnej riadenej strely novej generácie. Skúšky pohonnej jednotky realizuje firma Aerojet v aerodynamickom tuneli pri rýchlostiach Mach 4,5 a Mach 6,5.

...

V lodenici španielskej firmy Izar v Cartagene 24. novembra 2004 spustili na vodu ponorku Carrera pre čílskeho zákazníka. Ide o prvú ponorku postavenú v Španielsku pre zahraničného zákazníka. Ponorka Carrera je druhým plavidlom triedy Scorpene pre Chile v rámci spoločného programu francúzskych lodeníc DCN a španielskeho Izaru.

...

Agentúra pre obrannú a bezpečnostnú spoluprácu USA oznámila 16. novembra 2004 Kongresu možný zahraničný vojenský predaj do Pakistanu spolu ôsmich námorných hliadkovacích a protiponorkových lietadiel P-3C s pohonnými jednotkami T-56 a zodpovedajúcim príslušenstvom a službami. V prípade využitia všetkých opcíí hodnota kontraktu dosiahne sumu 970 miliónov amerických dolárov.

...

Firma Europrop International GmbH (EPI), spoločný podnik štyroch hlavných európskych firiem vyrábajúcich motory, uskutočnila 30. novembra 2004 prvú úspešnú skúšku stredotlakového kompresora pre nový turbovrtuľový motor TP400-D6. Spoločný podnik EPI vyvíja motor TP400-D6 pre dopravné lietadlo A400M.

...

Maďarské ministerstvo obrany oznámilo začiatkom novembra dokončenie už päťdesiateho kusu nového vojenského terénneho nákladného automobilu Rába H-14. Holdingová spoločnosť Rába Automotive Group začala vyrábať dvojnápravové automobily H-14 v septembri a do konca kalendárneho roku dodá maďarským ozbrojeným silám 90 vozidiel.

...

Spoločnosť Raytheon so sídlom v Tucsone, štát Arizona, získala od amerického ministerstva obrany pevný kontrakt v hodnote 24 500 000 amerických dolárov na dodávku 500 protitankových raketových riadených striel TOW-2B AERO GEN 2.

...

Agentúra pre obrannú a bezpečnostnú spoluprácu USA oznámila 17. novembra 2004 Kongresu možný zahraničný vojenský predaj do Spojených arabských emirátov. Vláda SAE má záujem o možný predaj protitankových systémov FGM-148 Javelin pozostávajúcich zo sto odpaľovacích a navádzacích jednotiek, tisíc protitankových raketových riadených striel, simulátorov, výcvikových zariadení, podporného vybavenia, náhradných dielcov, príslušnej dokumentácie, výcviku personálu a ostatného logistického zabezpečenia.

Puma má zelenú

Rozpočtový výbor nemeckého Bundestagu 2. decembra 2004 schválil najdôležitejší projekt nemeckého obranného priemyslu pre pozemné sily – nové bojové vozidlo pechoty Puma. Zaoštarovací kontrakt v hodnote približne 650 miliónov eur na začiatočnú etapu výroby s nízkou intenzitou získala spoločnosť PSM GmbH (Projekt System und Management) z Kasselu. PSM GmbH je spoločným podnikom (50 : 50) spoločností Rheinmetall Land-

systeme so sídlom v Kieli a mníchovskej firmy Kraus-Maffei Wegmann. Nemecké pozemné sily budú celkovo vyzbrojené 410 vozidlami v cene zhruba 3,05 miliardy eur. Rozhodnutie o sériovej výrobe nového BVP v plnom rozsahu je opciou súčasného kontraktu platnou do konca roku 2007.

Borej do výzbroje

Vyzbrojovací náčelník ozbrojených síl Ruskej federácie armádny generál Alexej Moskovskij oznámil 29. novembra 2004 plánované prijatie dvoch nových raketonosných atomových ponoriek do výzbroje v roku 2005. Jednou bude prestavaná ponorka Dimitrij Donskoj, pôvodne postavená podľa projektu 941 Akula, druhou bude prvá ponorka nového projektu 955 Borej pomenovaná Jurij Dolgorukij. Podľa vyhlásenia generála najneskôr v roku 2006 zaradia do výzbroje ruského vojenského námorníctva aj nové medzikontinentálne balistické raketové riadené strely Bulava, ktoré budú hlavnou výzbrojou ponoriek modernizovaného projektu 941 a nového projektu 955.

Ponorkový systém PVO

Francúzska DCN vyvíja integrovaný raketový systém protivzdušnej obrany pre ponorky, ktorý je predbežne označený SAD (Submarine Air Defence). Zbraňový systém SAD tvorí ponorkový bojový riadiaci systém, ktorý kombinuje schopnosť zachytenia cieľa a presné určenie jeho koordinátov, ponorkové torpédomety kalibru 533,4 mm, puzdro VSM a protiletadlová raketová riadená strela MICA. Systém je určený proti protiponorkovým vrtuľníkom a námorným hliadkovacím lietadlám v rozsahu ich celej letovej obálky. Bude ich ničiť zo všetkých smerov (prílet, odlet, manéver). Bojový riadiaci systém určuje cieľ kategórie vrtuľník pasívne akusticky a cieľ kategórie námorné hliadkavacie lietadlo pasívne rádiolokačne a elektroopticky. Vývojová organizácia deklaruje účinný dosah proti vrtuľníkom až 15 km a proti hliadkavacím lietadlám až 20 km.

Program Carolo pokračuje

Divízia leteckých systémov vojenskej elektroniky nemeckej spoločnosti Rheinmetall AG v spolupráci so spoločnosťou Mavionics GmbH pokračujú vo vývoji radu mini a mikro bezposádkových autonómnych lietadielok CAROLO. Momentálne vývojový tím ďalej pokračuje v prácach na konštrukciách P50 (fotografia), T140 a P200. Vo všetkých lietadielkach je použitý rovnaký modul autopilota a rovnaké programové vybavenie. Lietadielko Carolo P50 má dĺžku 47 cm, rozpätie krídla 49 cm, maximálnu vzletovú hmotnosť 530 g a únosnosť 50 g. Prostriedok vybavený miniatúrnou videokamerou poháňa elektromotor otáčajúci ťažnou dvojlistovou vrtuľou. Cestovná letová rýchlosť je 65 km/h, maximálna rýchlosť je 90 km/h. Vytrvalosť vo vzduchu je 15 až 20 minút. Dosah systému na prenos rádiových povelov je 1 000 m, dosah systému prenosu dát je 500 m.

Kanón pre LCS

Americká spoločnosť United Defense Industries (UDI) získala kontrakt na dodávku námorného kanónového systému Mk 110 kalibru 57 mm pre pobrežné bojové plavidlo LCS nulte série (Flight Zero) americkej spoločnosti Lockheed Martin. Začiatkový kontrakt znie na nákup materiálu a obsahuje aj taktiež opciu na zaobstaranie prvých dvoch kanónových systémov Mk 110 v rámci vládneho prefinancovania programu. Spoločnosť UDI očakáva získanie kontraktu na výrobu kanónových systémov začiatkom roku 2005.

MSP-500 pre NASAMS II

Nórske ministerstvo obrany objednalo od nemeckej spoločnosti Rheinmetall AG v rámci programu protivzdušnej obrany NASAMS II systémy MSP 500. Štandardná konfigurácia elektrooptického systému MSP 500 disponuje termálnou kamerou s vysokým rozlíšením, CCD kamerou s optikou s meniteľnou ohniskovou vzdialenosťou, laserovým diaľkomerom, integrovanými snímačmi údajov vo všetkých troch priestorových rovinách, video-sledovacím zariadením pre ťažiskový, korelačný alebo kombinovaný sledovací mód, integrovanou elektronikou a systémom stabilizácie v dvoch rovinách. Nóri objednali 13 systémov MSP 500 namontovaných na automobilové podvozky Mercedes Benz G 240, opcia kontraktu znie na ďalších šesť systémov. Dodávka 13 systémov MSP 500 pevného kontraktu v hodnote 13 miliónov eur sa začala vo februári 2004 a skončí sa v roku 2005.

Pripravil Miroslav GYŮRÖSI, Foto autor, Rheinmetall AG (1)

KRÁTKO

Veliteľstvo námorných systémov amerického vojenského námorníctva oznámilo zaradenie najnovšieho ľahkého torpéda Mk 54 firmy Raytheon do výzbroje. Nová zbraň vznikla použitím pohonného systému torpéda Mk 46 skombinovaného s novými elektronickými systémami a osvedčenými podsystémami torpéda Mk 50. Konštruktéri plánujú použiť v budúcnosti ľahké torpédo Mk 54 ako náklad pre riadenú strelu VL-ASROC.

...

Izraelské vzdušné sily plánujú kúpiť moderný ľahký vrtuľník indickej konštrukcie Dhruv na dopravu dôležitých osôb VIP. Avionické systémy a vybavenie kabíny dodá izraelská spoločnosť IAI. Nákup vrtuľníkov Dhruv je recipročnou aktivitou súvisiacou s predajom izraelského radarového systému včasnej výstrahy Phalcon do Indie.

...

Americká spoločnosť získala od velenia U. S. Army začiatkový kontrakt s hodnotou 80 miliónov amerických dolárov na skonštruovanie, vývoj a odštartovanie začiatkovej výroby s nízkou intenzitou novej mínometnej munície s presným navedením XM395. Kontrakt termínovaný do roku 2009 dosiahne celkovú hodnotu 500 miliónov amerických dolárov.

...

Americká spoločnosť Boeing dodala v druhej polovici novembra americkým námorným zálohám už siedme transportné lietadlo C-40A Clipper, ktoré je modifikovaným variantom známeho dopravného stroja Boeing 737-700 Combi. Posledné lietadlo C-40A z prvých ôsmich objednaných dodá výrobca začiatkom roku 2005.

...

Napriek výrazným škrtom Holandska v rozpočte na obranu presadzuje minister obrany Henk Kamp nákup okrídlených riadených striel americkej výroby Tomahawk pre svoju krajinu. Vo štvrtok 25. novembra 2004 parlament v Haagu svojím hlasovaním zablokoval tieto plány. Konečné rozhodnutie o kontroverznom obchode sa nepredpokladá skôr ako v roku 2006.

...

Pakistan uskutočnil 29. novembra 2004 úspešnú letovú skúšku balistickej raketovej riadenej strely krátkého doletu Hatf-III Ghaznavi. Riadená strela pakistanskej konštrukcie a výroby s doletom 290 km môže niesť atómovú alebo konvenčnú bojovú časť.

...

Nemecká spoločnosť Rheinmetall Defence Electronics GmbH a americká firma Teledyne Brown Engineering vytvorili začiatkom decembra 2004 alianciu, ktorej cieľom je predaj celého radu bezposádkových lietajúcich prostriedkov vláde USA. Pod vedením firmy Teledyne Brown vznikne na báze nemeckého systému KZO bezposádkový prieskumný prostriedok Prospector.

Pri celkovom pohľade na plavidlo dobre vidieť kryty výsadkovej rampy v prove

Rýchly bojový čln Stridsbåt 90H

Švédsko je napriek nízkemu počtu obyvateľov jednou z priemyslovo najvyspelejších krajín v Európe aj na svete. Svoju vyspelosť prezentuje nielen prostredníctvom známych značiek osobných a nákladných automobilov, ale aj modernými obrannými technológiami a technikou.

Medzi najznámejšie produkty švédskeho obranného priemyslu v našich končinách patria bojové lietadlá firmy Saab Aerosystems, rádiolokátory firmy Ericsson Microwave Systems AB a protipancierové a protilietadlové pechotné zbraňové systémy firmy Saab Bofors Dynamics. Keď sa pozriete na mapu Švédska, určite vám neunikne, že veľkú časť krajiny lemuje mimoriadne členité morské pobrežie. Táto severská krajina má rozsiahle lodiarske tradície, napríklad známe Drakkary boli pre týchto Škandinávcov skutočne všetkým. Aj preto nikoho neprekvapí, že Švédsko disponuje aj v súčasnosti veľmi moderným a výkonným lodiarskym priemyslom. Tento priemysel vyrába moderné dieselelektrické ponorky Gotland a taktiež najmodernejšie korvety na svete Visby, ktoré charakterizuje znížená zachytiteľnosť vo všetkých spektrách.

Pracovisko veliteľa-navigátora

Pracovisko pilota v člne poslednej výroby série

Čln pre námornú pechotu

Veľmi zaujímavým výrobkom švédskeho lodiarskeho priemyslu je rýchly bojový a hliadkovací čln Stridsbåt 90H, ktorý je vo Švédsku najdôležitejším dopravným prostriedkom námorných výsadkových práporov. Jeho vývoj začal v roku 1988, keď švédska agentúra pre výzbrojný materiál FMV podpísala s lodenicou Dockstavarvet AB kontrakt na vývoj dvoch prototypov a dodávku prvých dvanástich kusov ľahkého, rýchleho a odolného viacúčelového bojového člna. Vo švédčine ho označili ako Stridsbåt 90, čo znamená bojový čln pre 90. roky. Skúšky prvého prototypu s výrobným číslom 801 sa začali v septembri 1989, len desať mesiacov po zadaní kontraktu. Celá etapa skúšok bola natoľko úspešná a rýchla, že konštrukčná kancelária a predstaviteľia FMV dokázali skrátiť toto obdobie z plánovaného jedného roka na púhych šesť mesiacov. Kontrakt na prvú sériu (Serie 1) dvanástich plavidiel Strb 90H pre kráľovské švédske vojenské námorníctvo získala lodenica Dockstavarvet AB v septembri 1990.

Tri úspešné série

Plavidlá prvej výrobnéj série postavené v tejto lodenici v rokoch 1991 – 1992 sú označené sériovými číslami od 803 po 814. Pri výrobe druhej série (Serie 2) a jej opčného navýšenia (Serie 2B) spolupracovala lodenica Dockstavarvet AB s lodenicou Gotlandvarvet AB. Spoločne vyrobili v období 1993 – 1996 63 člnov druhej výrobnéj série (sériové čísla 815 – 877) a v rokoch 1996 – 1997 30 člnov opčného navýšenia druhej výrobnéj série (sériové čísla 878 – 907). Dodatočne ešte lodenice získali objednávku na ďalších 40 člnov vo vylepšenej verzii (Serie 3) s úspôsobeniami pre mierotvorné misie vo všetkých klimatických podmienkach. Dodali ich zákazníkovi, kráľovskému švédskemu vojenskému námorníctvu, do konca roku 2003. Vylepšené plavidlá poslednej série majú na boku trupu namaľované sériové

Dvojica dieselových motorov Scania DSI14V8

čísla 908 až 947. Celkovo Švédsko zaradilo do výzbroje 147 rýchlych člnov Stridsbåt 90H (Strb 90H). Švédsky priemysel ich taktiež exportoval pod označením CB90 (Combat Boat 90) do Nórska, Mexika a Malajzie.

Priestor pre výsadok so sklopnými sedadlami

Ľahký a odolný

Výnimočnosťou konštrukcie člna je jeho celohliníkový trup a hydroreaktívny pohon. Zvarovaná konštrukcia plavidla z hliníkových zliatin umožňuje to, že čln je ľahký, pevný a zároveň mimoriadne odolný. Pohonnú skupinu tvorí dvojica preplňovaných dieselových motorov Scania DSI14V8 (každý má výkon 496 kW) a dve vodometné jednotky Kamewa FF-Jet 450. Progresívny hydroreaktívny pohon dokáže poháňať čln na hladine rýchlosťou až 43 uzlov (necelých 80 km/h) a konštrukcia dýz mu zabezpečuje priam neuveriteľnú manévrovateľnosť. Pri vodných dýzach eliminuje nebezpečenstvo zranenia vlastných potápačov otáčajúcimi sa lodnými skrutkami a nehrozí zamotanie sa lodných skrutiek do sietí, prípadne ich poškodenie o dno. Objem palivových nádrží je 2 250 l motorovej nafty. Pri ekonomickej rýchlosti 20 uzlov (37 km/h) je dojazd plavidla 240 námorných míľ (463 km).

Celková dĺžka člna je 15,9 m, dĺžka na úrovni čiary ponoru je 14,9 m, šírka 3,8 m a ponor je len 80 cm. Hmotnosť prázdneho člna je vďaka použitým materiálom len 13 300 kg. Hlavnou úlohou člna Strb 90H je vysadzovanie príslušníkov námornej pechoty. Kapacita plavidla je 21 vojakov, ktorí sedia na sklopných sedadlách v strednej časti trupu, v dvoch radoch tvárami oproti sebe. V tomto priestore majú aj svoje zbrane a batožinu. Čln môže namiesto výsadku prepravovať šesť námorných mín. Na sebaobranu je čln vyzbrojený jedným guľometom Tksp 12,7 kalibru 12,7 mm na otočnom kruhovom ráme na strope plavidla. Počas útočných a výsadkových operácií možno čln vyzbrojiť dvojicou guľometov Tskp 12,7, ktoré sa umiestnia vpravo pred kabínou posádky.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Bojový čln Stridsbåt 90H je rýchly a mimoriadne obratný

JANUÁR		FEBRUÁR		MAREC		APRÍL		MÁJ		JÚN	
1 Sobota	Nový rok, Deň vzniku SR	1 Utorok	Tatiana	1 Utorok	Albín	1 Piatok	Hugo	1 Nedeľa	Sviatok práce	1 Streda	Žaneta
2 Nedeľa	Alexandra, Karina	2 Streda	Erik, Erika	2 Streda	Anežka	2 Sobota	Zita	2 Pondelok	Žigmund	2 Štvrtok	Xénia, Oxana
3 Pondelok	Daniela	3 Štvrtok	Blažej	3 Štvrtok	Bohumil,	3 Nedeľa	Richard	3 Utorok	Galina	3 Piatok	Karolína
4 Utorok	Drahoslav	4 Piatok	Veronika	4 Piatok	Kazimír	4 Pondelok	Izidor	4 Streda	Florián	4 Sobota	Lenka
5 Streda	Andrea	5 Sobota	Agáta	5 Sobota	Fridrich	5 Utorok	Miroslava	5 Štvrtok	Úmrtie M. R. Štefánika	5 Nedeľa	Laura
6 Štvrtok	Antónia, Zjavenie Pána, Traja králi	6 Nedeľa	Dorota	6 Nedeľa	Radoslav, Radoslava	6 Streda	Irena	6 Piatok	Lesia, Lesana	6 Pondelok	Norbert
7 Piatok	Bohuslava	7 Pondelok	Vanda	7 Pondelok	Tomáš	7 Štvrtok	Albert	7 Sobota	Hermína	7 Utorok	Róbert
8 Sobota	Severín	8 Utorok	Zoja	8 Utorok	Alan, Alana	8 Piatok	Zoltán	8 Nedeľa	Monika	8 Streda	Medard
9 Nedeľa	Alexej	9 Streda	Zdenko	9 Streda	Františka	9 Sobota	Milena	9 Štvrtok	Ingrida, Deň víťazstva nad fašizmom	9 Štvrtok	Stanislava
10 Pondelok	Daša	10 Štvrtok	Gabriela	10 Štvrtok	Branislav, Bruno	10 Nedeľa	Igor	10 Piatok		10 Piatok	Margaréta
11 Utorok	Malvína	11 Piatok	Dezider	11 Piatok	Angela, Angelika	11 Pondelok	Július	11 Sobota		11 Sobota	Dobroslava
12 Streda	Ernest	12 Sobota	Perla	12 Sobota	Gregor	12 Utorok	Estera	12 Nedeľa		12 Nedeľa	Zlatko
13 Štvrtok	Rastislav	13 Nedeľa	Arpád	13 Nedeľa	Vlastimil	13 Streda	Aleš Deň nespravodlivo stíhaných	13 Pondelok	Roland	13 Pondelok	Anton
14 Piatok	Radovan	14 Pondelok	Valentín	14 Pondelok	Matilda	14 Štvrtok	Justína	14 Utorok	Viktória	14 Utorok	Vasil
15 Sobota	Dobroslav	15 Utorok	Pravoslav	15 Utorok	Svetlana	15 Piatok	Fedor	15 Streda	Blažena	15 Streda	Vít
16 Nedeľa	Kristína	16 Streda	Ida, Liana	16 Streda	Boleslav	16 Sobota	Dana, Danica	16 Štvrtok	Pankrác	16 Štvrtok	Blanka, Bianka
17 Pondelok	Nataša	17 Štvrtok	Miloslava	17 Štvrtok	Eubica	17 Nedeľa	Rudolf	17 Piatok	Servác	17 Piatok	Adolf
18 Utorok	Bohdana	18 Piatok	Jaromír	18 Piatok	Eduard	18 Pondelok	Valér	18 Štvrtok	Bonifác	18 Sobota	Vratislav
19 Streda	Drahomíra, Mário	19 Sobota	Vlasta	19 Sobota	Jozef	19 Utorok	Jela	19 Piatok	Žofia	19 Nedeľa	Alfréd
20 Štvrtok	Dalibor	20 Nedeľa	Livia	20 Nedeľa	Vítazoslav, Klaudius	20 Štvrtok	Ervin	20 Pondelok	Svetozár	20 Pondelok	Valéria
21 Piatok	Vincent	21 Pondelok	Eleonóra	21 Pondelok	Blahoslav	21 Utorok	Marcel	21 Streda	Gizela	21 Utorok	Alojz
22 Sobota	Zora	22 Utorok	Etela	22 Utorok	Beňadik	22 Streda	Ervin	22 Štvrtok	Viola	22 Streda	Paulína
23 Nedeľa	Miloš	23 Streda	Roman, Romana	23 Streda	Adrián	23 Piatok	Vojtech	23 Štvrtok	Gertrúda	23 Štvrtok	Sidónia
24 Pondelok	Timotej, Timea	24 Štvrtok	Matej	24 Štvrtok	Gabriel	24 Nedeľa	Juraj	24 Piatok	Bernard	24 Piatok	Ján
25 Utorok	Gejza	25 Piatok	Frederik, Frederika	25 Piatok	Marián, Veľký piatok	25 Sobota	Marek	25 Sobota	Zina	25 Sobota	Olivia, Tadeáš
26 Streda	Tamara	26 Sobota	Viktor	26 Sobota	Alena, Veľkon. nedeľa	26 Utorok	Jaroslava	26 Nedeľa	Júlia, Juliána	26 Nedeľa	Adriána
27 Štvrtok	Bohuš	27 Nedeľa	Alexander	27 Nedeľa	Emanuel	27 Streda	Jaroslav	27 Piatok	Želmíra	27 Pondelok	Ladislav, Ladislava
28 Piatok	Alfonz	28 Pondelok	Zlatica	28 Pondelok	Soňa, Veľkon. pondelok	28 Štvrtok	Jarmila	28 Štvrtok	Urban	28 Utorok	Beáta
29 Sobota	Gašpar	29 Utorok		29 Utorok	Miroslav	29 Piatok	Lea	29 Piatok	Dušan	29 Streda	Peter a Pavol, Petra
30 Nedeľa	Ema	30 Streda		30 Streda	Vieroslava	30 Sobota	Anastázia	30 Pondelok	Iveta	30 Štvrtok	Melánia
31 Pondelok	Emil	31 Štvrtok		31 Štvrtok	Benjamín			31 Utorok	Viliam		
									Vilma		
									Ferdinand		
									Petrana, Petronela		

Obrana

JÚL	AUGUST	SEPTEMBER	OKTÓBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 Piatok Diana 2 Sobota Berta 3 Nedefa Miloslav	1 Pondelok Božidara 2 Utorok Gustáv 3 Streda Jerguš 4 Štvrtok Dominik, Dominika Hortenzia 6 Sobota Jozefína 7 Nedefa Štefánia	1 Štvrtok Drahoslava, Deň Ústavy SR 2 Piatok Linda 3 Sobota Belo 4 Nedefa Rozália	1 Sobota Arnold 2 Nedefa Levoslav	1 Utorok Denis, Denisa, Sviatok všetkých svätých 2 Streda Pamiatka zosnulých Hubert 3 Štvrtok Karol 4 Piatok Imrich 5 Sobota Renáta 6 Nedefa	1 Štvrtok Edmund 2 Piatok Bibiána 3 Sobota Oldrich 4 Nedefa Barbora, Barbara
4 Pondelok Prokop 5 Utorok Sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda 6 Streda Patrik, Patrícia 7 Štvrtok Oliver 8 Piatok Ivan 9 Sobota Lujza 10 Nedefa Amália	8 Pondelok Oskar 9 Utorok Ľubomíra 10 Streda Vavrinec 11 Štvrtok Zuzana 12 Piatok Darina 13 Sobota Ľubomír 14 Nedefa Mojmir	5 Pondelok Regína 6 Utorok Alic 7 Streda Marianna 8 Štvrtok Miriama 9 Piatok Martina 10 Sobota Oleg 11 Nedefa Bystrík	6 Štvrtok Stela 4 Utorok František 5 Streda Viera 6 Štvrtok Natália Deň obetí Dukly Eliška 7 Piatok Brigita 8 Sobota Dionýz 9 Nedefa	7 Pondelok René 8 Utorok Bohumír 9 Streda Teodor 10 Štvrtok Tibor 11 Piatok Martin, Maroš 12 Sobota Svätopluk 13 Nedefa Stanislav	5 Pondelok Oto 6 Utorok Mikuláš 7 Streda Ambróz 8 Štvrtok Marína 9 Piatok Izabela 10 Sobota Radúz 11 Nedefa Hilda
11 Pondelok Milota 12 Utorok Nina 13 Streda Margita 14 Štvrtok Kamil 15 Piatok Henrich 16 Sobota Drahomír 17 Nedefa Bohuslav	15 Pondelok Marcela 16 Utorok Leonard 17 Streda Milica 18 Štvrtok Elena, Helena 19 Piatok Lýdia 20 Sobota Anabela 21 Nedefa Jana	12 Pondelok Mária 13 Utorok Ctibor 14 Streda Ľudomil 15 Štvrtok Jolana, Sedembolestná Panna Mária 16 Piatok Ľudmila 17 Sobota Olympia 18 Nedefa Eugénia	10 Pondelok Slavomír 11 Utorok Valentína 12 Streda Maximilián 13 Štvrtok Koloman 14 Piatok Boris 15 Sobota Terézia 16 Nedefa Vladimíra	14 Pondelok Irma 15 Utorok Leopold 16 Streda Agnesa 17 Štvrtok Klaudia, Deň boja za slobodu a demokraciu 18 Piatok Eugen 19 Sobota Alžbeta 20 Nedefa Félix	12 Pondelok Otilia 13 Utorok Lucia 14 Streda Branislava, Bronislava 15 Štvrtok Ivica 16 Piatok Albína 17 Sobota Kornélia 18 Nedefa Sláva, Slávka
18 Pondelok Kamila 19 Utorok Dušana 20 Streda Ilja, Eliáš 21 Štvrtok Daniel 22 Piatok Magdaléna 23 Sobota Oľga 24 Nedefa Vladimír	22 Pondelok Tichomír 23 Utorok Filip 24 Streda Bartolomej 25 Štvrtok Ľudovít 26 Piatok Samuel 27 Sobota Silvia 28 Nedefa Augustín	19 Pondelok Konštantín 20 Utorok Ľuboslav, Ľuboslava 21 Streda Matúš 22 Štvrtok Móric, Deň Ozbrojených síľ SR 23 Piatok Zdenka 24 Sobota Ľuboš, Ľubor 25 Nedefa Vladislav	17 Pondelok Hedviga 18 Utorok Lukáš 19 Streda Kristián 20 Štvrtok Vendelín 21 Piatok Uršuľa 22 Sobota Sergej 23 Nedefa Alojzia	21 Pondelok Elvira 22 Utorok Cecília 23 Streda Klement 24 Štvrtok Emília 25 Piatok Katarína 26 Sobota Kornel 27 Nedefa Milan	19 Pondelok Judita 20 Utorok Dagmara 21 Streda Bohdan 22 Štvrtok Adela 23 Piatok Nadežda 24 Sobota Adam a Eva, Štedrý deň 25 Nedefa 1. sviatok vianočný
25 Pondelok Jakub 26 Utorok Anna, Hana 27 Streda Božena 28 Štvrtok Krištof 29 Piatok Marta 30 Sobota Libuša 31 Nedefa Ignác	29 Pondelok Nikola, Nikolaj, Výročie SNP 30 Utorok Ružena 31 Streda Nora	26 Pondelok Edita 27 Utorok Cyprián 28 Streda Václav 29 Štvrtok Michael, Michaela 30 Piatok Jarolím	24 Pondelok Kvetoslava 25 Utorok Aurel 26 Streda Demeter 27 Štvrtok Sabína 28 Piatok Dobromila 29 Sobota Klára 30 Nedefa Šimon, Simona	28 Pondelok Henrieta 29 Utorok Vratko 30 Streda Ondrej, Andrej	26 Pondelok Štefan, 2. sviatok vianočný 27 Utorok Filoména 28 Streda Ivana, Ivona 29 Štvrtok Milada 30 Piatok Dávid 31 Sobota Silvester

V tomto roku sme si pripomenuli 60. výročie Slovenského národného povstania, jedného z najväčších európskych ozbrojených protifašistických vystúpení na sklonku 2. svetovej vojny, ktoré našu krajinu zaradilo medzi jej víťazov. Proti nemeckým okupantom, ktorí koncom augusta 1944 vtrhli na Slovensko, bojovali povstanci na mnohých pozemných frontoch, ale aj vo vzduchu.

V podobe symbolickej bodky na záver roka preto v našej rubrike predstavujeme lietadlo Letov Š.238, ktoré síce popri väčšine svojich lietajúcich súčasníkov vyzeralo dosť archaicky, ale to, čo mu chýbalo do ich výkonov, vyrovnávalo húževnatosťou a statočnosťou osádok.

Komplikovaný zrod a vývoj

Hoci známejšou sa stala stíhačka Avia B-534 (Obrana č. 1/2004), odborníci tvrdia, že oveľa užitočnejší bol tento skromný viacúčelový dvojplôšník, ktorého nie príliš vábivý vzhľad mu vyslúžil i prezývky – napríklad „šmolík“, „kravka“ či „bombardák v príplášti“.

Jeho koncepcia pochádzala ešte z konca dvadsiatych rokov, keď sa začalo uvažovať o novej verzii prieskumného a ľahkého bombardovacieho lietadla Š.128. Projekt však neuspel a ministerstvo národnej obrany medzivojnovej ČSR neprijalo ani jeho nasledovníka Š.228.

Nová nádej pre vojenskú továreň na výrobu lietadiel Letov prišla v roku 1932 s objednávkou z Fínska, ktoré už kúpilo desať cvičných Š.128, ďalšie vyrábalo v licencií a prejavilo záujem o modernejší typ. Podmienilo to však akýmsi offsetovým programom – odberom fínskeho pušného prachu a preglejky. Tieto komodity ale medzivojnová ČSR nepotrebovala, a tak obchod stroskotal. Rokovania, hoci neúspešné, však dali impulz na zrod typu Š.328, ktorý sa konečne ujal.

V prvých dňoch SNP
na Troch duboch pred štartom

Foto archív

Skromný, ale slávny Letov Š.328

Základné parametre

Letov Š.328 bol viacúčelový jednomotorový dvojmiestny dvojplôšník s chrómmolybdenovou kostrou draka a duralovou kostrou krídel a chvostových plôch. Nábežné hrany krídel vystužoval duralový plech, povrch ostatných častí stroja pokrývalo plátno. Mal rozpätie 13,71 m, dĺžku 10,36 m a max. vzletovú hmotnosť 2 750 kg. Prvé štyri výrobné série Š.328 poháňal hviezdicový 9-valcový motor Bristol-Pegasus II-M2 s výkonom 427 kW vyrábaný českou firmou Walter, do ďalších sérií sa už montoval silnejší III-M2 s výkonom 545 kW. S ním stroj dosahoval maximálnu rýchlosť 328 km.h⁻¹, dostup 7 200 m a dolet 1 280 km.

Výzbroj bola modifikovaná podľa spôsobu použitia lietadla. Hlavnú najčastejšie tvorili dva 7,92 mm guľomety vzor 30 v dolnom krídle, strieľajúce mimo okruhu dvojlistej vrtule, pozorovateľ sediaci za pilotom mal k dispozícii guľometné dvojča rovnakého typu na pohyblivej lafete. V prvej sérii Š.328 ešte montovali ďalšie dva 7,92 mm guľomety do horného krídla, ktoré však neskôr zrušili. Pevné guľomety mali zásobu po 400 nábojov, guľometné dvojča zásobovali dva bubnové zásobníky po 70 nábojov. Pozorovateľ ich mal päť pre každú hlavu. Okrem toho mohlo lietadlo na závesoch pod trupom a dolným krídlom niesť rôzne kombinácie klasických a kazetových bômb do hmotnosti 500 kg.

V siedmich sériách bolo celkovo vyrobených 470 lietadiel Š.328, ktoré sa uplatnili v úlohách pozorovateľov, kuriérov, ľahkých bombardérov, ale v prípade potreby aj stíhačov.

V bojovom nasadení

Do ohňa sa lietadlá Š.328 dostali už pred vypuknutím vojny. Väčšinu z nich síce prevzala armáda, ale niekoľko týchto strojov používali i tzv. četnícke letecké hliadky, ktoré v časoch zostrujúcej sa medzinárodnej krízy patrolovali nad čs. hranicami a neraz sa stali terčom streľby sudetonemeckých, ale aj maďarských a poľských záškodníkov.

Na území Slovenska sa po rozbití ČSR nachádzalo asi sto lietadiel Š.328. Niektoré z nich podstúpili svoj bojový krst už koncom marca 1939 v tzv. Malej vojne, keď na naše východné hranice zaútočili jednotky horthyovského Maďarska. V roku 1941 sa tridsať Š.328 v rámci I. pozorovacej perute ocitlo i na východnom fronte. Vzhľadom na množiace sa dezercie pilotov však slovenské letectvo do októbra 1943 stiahli domov, čím sa preň táto neslávna kapitola skončila. O rok nato kariéra „kraviek“ vyvrcholila v SNP. Údaje o ich počte v ňom sa rozchádzajú. Isté je, že na začiatku operovali z letísk Tri duby, Mokrad a Poprad. Nakoniec všetky bojaschopné skončili na Troch duboch, odkiaľ ich postupne vzlietalo desať. Za obeť bojov padlo sedem z nich – stíhačkam nepriateľa sa rovnať nemohli.

Podobne ako niektoré ďalšie „lietajúce chmelnice“, ako sa hovorilo dvojplôšníkom s plátnovým potahom a drôtenými výstuhami krídel, ku ktorým patrili napríklad britský Fairey Swordfish (Obrana č. 17/2003) či sovietsky Polikarpov Po-2, sa však aj Letov Š.328 osvedčil viac ako mnohé modernejšie lietadlá toho obdobia.

PhDr. Ján DOLINAY

Na lietadlách Letov Š.328 povstaleckej Kombinovanej letky sa po rokoch po prvý raz opäť objavila verzia čs. výsostných znakov

Kresba Rudolf TOMŠA

Sprostého vojaka powinost

V Maďarskej krajinskej knižnici v Budapešti sú uložené dva rukopisné doklady z 2. polovice 18. storočia. Ide o paralelnú slovenskú a maďarskú verziu vojenských predpisov preložených z nemeckého jazyka. Slovenská verejnosť ich nepozná, pritom ide o zatiaľ prvé vojenské predpisy v slovenčine.

V texte predpisov badať nárečové prvky, a hoci mnohé odborné názvy nesú neklamný vplyv nemeckej predlohy, z hľadiska vývinu slovenskej vojenskej terminológie a slovenského jazyka majú predpisy unikátny význam. Prvým je 20-stránkový všeobecný predpis s názvom Sprostého vojaka powinost, čiže povinnosti radového vojaka. Je datovaný rokom 1760. Druhý predpis nesie názov Wojanské Artykule. Má 49 paragrafov a vznikol asi roku 1868.

Široká škála povinností

Vojenský predpis z roku 1760 obsahuje mnohé ustanovenia týkajúce sa subordinácie, výkonu vojenskej a strážnej služby, vzdávania pocty a správania sa v boji. Súčasne však poskytuje možnosť spoznať vtedajší každodenný vojenský chlebiček. K základným povinnostiam patrila napríklad aj starostlivosť o vzhľad a hygienu. „Čiztotně se deržovat musí se wojak nejwicz usilowať, poňevač čiz-tota nelen powinost jest, ... stej přičini kazdi den rucze swe s midlem umiti, wlasi swe wičesati podle regimentsku formu (t. j. do vrkoča) poprawowať a častokrat s horbudrom (púdom na vlasy) posipat a rozčesat; najmenej kazdi tijden dwarazi bielu košelu na sebe wzit a tolikorazi sa oholiti a fuzi podle prikazu nositi, nohti na rukach jak na nohach kazdi tijden obstrihati; svoj mundér kazdeho dne s keffki wikeffovat, wikloppat... strewicze kazdi den premenjiti, wimazowat a černiti. Kdiž se mundér rozpara nebo rozterchne, musí on to hnedki zašit a wiflakowat (zaplátať).“

O výzore a správaní vojaka na verejnosti sa hovorí: „... wšeccko čo na sebe ma, mosi mu pekne a dobre pristat... We wšec-kim swojim cziňenim mosi on wojanskou statečnost doukazati a grobianstwo zanechat, aby jednemu do wojanskich šat prewlečenimu sedlakowi podobni nebyl, ... na uliczi nema tobak kuriti, jest, pit anebo blazniwe żartowat, kričat, skakat ani

*Wojanské Artykule
Perwoni artikul.
Jo negpewu musiti našt wojanské Artykule
Rimskeg Cesarowneg ubow, a častneg ydeseg.
Keg Hragini Horonawany Krelowneg Baku.
Keg atzi kinejni so, gako j naštemi polu.
pan, sagiti mu Rimskeg Cziřarowi so.
fephowi telo gmena bruljow, a celeg Rim.
Keg kiji, štahiti a prijahati, že čce a
bude nam zperne a oclofne štahiti; pritom
wfectim Hragow našt predlawenim R.
neral um, Obor Hragow, Dlabfaginim Off.
cirum j Unterofficirum, pri a profti.
pritelus, poskufni štiti, gako j wšet.
Kto če onj rozparati bude, tak gako se
na fahicicib Wojakus prihalizi, w
ně a totow wipelniji.
Kdo čj ale naprofti tomu činjet, ten ma
bez wšetkeg milosťi swug žiwot stratiť.*

Faksimile jedného z najstarších vojenských predpisov v slovenčine

behat. Buďto w službe
nebo kdikolwek opiti se nesmí.

Záverečné ustanovenie nariaďuje, ako sa má vojak správať v zajatí: „Kdižby wojak od nepřitela chicení bil, nema on tam službu wzit, ale wzidicki o swojej pri-sahi se rozpamatowat, svojimu czisarowi wérne zostat, a pritom jistě werit že mu za nejaki čas aj w chicenosti (v zajatí) munder, peněz a chleb chibit nebude, a že se wšeccki spusoby wihledati bude jemu jeho chicenosti terpezliwe činiti.

Subordinácia nadovšetko

„Každému wojakovi powinost jest, na to se usilowat, aby weđel wšeccki officiri od regimentu (pluku), obzwlaštne ale od compagni (roty), pritom taki generalow rozlične pak nejwíššioho comandanta generala jmenowat, aj jich poznat.“

Vojenské artikuly sú nielen prekladom príslušných ustanovení, lebo súčasne tak-

Uhorskí pešiaci z obdobia vlády Márie Terézie

mer pri každom paragrafe obsahujú aj výklad a sankciu. A tak sa takmer každý paragraf hemží ustanoveniami o tom, že dotýčny previnilec „má bez wšeckej milosti svoj život stratiť“ alebo „wedle swého prowinení na tele nebo na žiwote potrestan byti.“ Pozoruhodný je najmä § 15, v ktorom sa hovorí o decimácii mužstva ako treste: „Kdižby nejakej commendant některu pewnost, ktora by se ještě braniti mohla, poddal, ten ma na žiwotě potrestan byti; z obecných pak wojakow, jestli by na tom přičina byli, ma (každý) desati zemrit, ostatní pak ale jinim časem na nej(ne)bespečnejších místach posilani byti.“

Trest decimácie sa spomína aj v § 19, no v praxi habsburskej armády v 18. storočí nie je známy prípad jeho aplikácie. O vzťahu vojaka k zbrani sa v § 38 uvádza: „Každí wojak ma na swuj zbroj a municzio dobre pozor dawat a pod welikej pokuti (trestu) do zalohu dawat nebo dokonce predať nech se neopowazi. Poněwač zbroj a municzio takowe prostředky jsu, skrz kterých nepřitel přemožen biwa; tehdi jest welmi welki přehřešeny, keď wojak takowe weci kazdeho času w dobrim ustawu a pri rukach nema.“

Paragraf 44 znel jednoznačne: „Czisolostwi, kurewstwi a proti přirozeny nečistota (smilstvo) ma podle Rimskeg ríši obicejniho prawa potrestan byti. Kurwi, frajerki a konkubini nemaji se ani w poli ani w garnisoně (v kasárňach) držet, a jsu podle wimeranej pokuti zakazane.“

Nad mnohými ustanoveniami starých vojenských predpisov sa dnes zväčša posmejeme, no pre vtedajších vojakov boli nepríjemnou dennou ťažobou i nočnou morou.

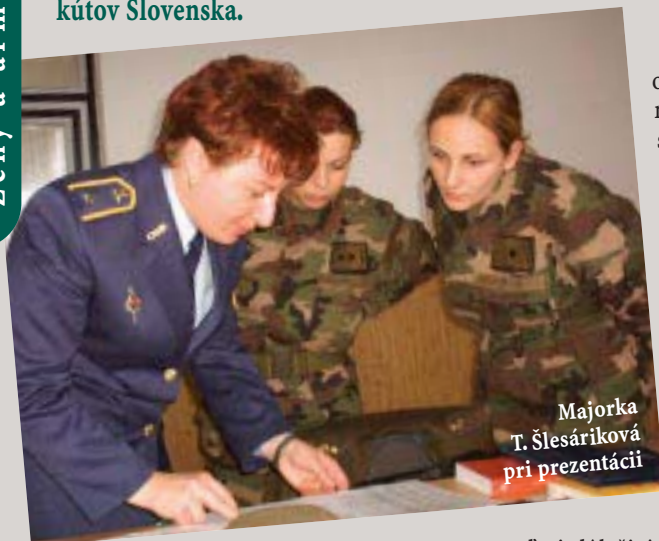
PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Vypytovali sa, diskutovali, počúvali

Na seminári o výkone profesionálnej služby žien, ktorý zorganizoval Generálny štáb OS SR (GŠ OS SR) v spolupráci so Združením žien v Armáde SR sa v Žiline 24. novembra 2004 stretlo asi 90 profesionálnych vojačiek zo všetkých kútov Slovenska.

JUDr. R. Martančík odpovedá poručičke G. Škvareninovej

Majorka T. Šlesáriková pri prezentácii

Prišli napriek nepriaznivému počasiu, zapadnutému autobusu z jelšavského útvaru, pokazenému automobily z topoľčianskej posádky a meškajúcim spojom.

„V hodnosti mužstva pôsobí v súčasnosti v ozbrojených silách 225 žien,“ informuje nás dôstojníčka oddelenia podporných programov GŠ OS SR a hlavná organizátorka podujatia, mjr. Ing. Tatiana Šlesáriková. „Seminár sme robili predovšetkým pre ne.“ Aj keď podobné stretnutia sa konali už aj v minulosti a budú sa organizovať aj v nasledujúcom roku, toto bolo výnimočné hlavne formou. „Chceli sme od žien získať spätnú väzbu. Aby sme spoznali ťažkosti, s ktorými sa vojačky počas svojej každodennej služby stretávajú. Keď budeme vedieť problémy pomenovať, môžeme ich lepšie riešiť a vytvárať podmienky na ich odstraňovanie.“ Na seminári sa predstavilo aj Združenie žien v Armáde SR. Jeho predsedníčka, nadporučička Mgr. Alexandra Števaňáková: „Chceli sme účastníčkam priblížiť hlavne nové zmeny v pripravovaných zákonoch, ktoré sa nás budú bezprostredne dotýkať. Naše kolegyně z útvarov sme tiež informovali, na koho sa majú obrátiť so svojimi problémami, s kým sa poradiť a kde hľadať odbornú pomoc. Skúsenosti ukazujú, že ženy, ktoré ponúkané rady využili, ich neskôr odovzdávajú ďalej. Samy pomáhajú a radia svojim kolegyniam.“ Poukázala však aj na to, že niektorí velite-

lia akoby nemali záujem oboznámiť svoje podriadené s tým, že sa bude konať stretnutie, ktoré je pre ne určené. „Stáva sa, že sa sem vojačky ani nedostanú. Pretože sa o tom vôbec nedozvedia.“ Búrlivú diskusiu a množstvo otázok vyvolal svojím príspevkom o sociálnom zabezpečení riaditeľ odboru sociálnej a bytovej politiky sekcie ľudských zdrojov MO SR, JUDr. Rudolf Martančík. „Pre motiváciu je

veľmi dôležité, aby aj ženy poznali podmienky služby a spôsoby zabezpečenia počas nej i po jej skončení. Myslím si, že

keď to ľudia budú ovládať, budú do služby vstupovať s presvedčením,“ vysvetľuje doktor Martančík. „S návrhom nového zákona som sa vo vlastnom záujme oboznámila už prv,“ rozpráva por. Mgr. Gabriela Škvareninová z VÚ 1090 Topoľčany. „To, čo som tu počula, teda pre mňa nebolo celkom nové. No dostala som aj odpovede na niektoré otázky, ktoré mi ešte neboli celkom jasné,“ dodáva poručička. Počas prestávok sme mohli od „služobne starších“ účastníčok počuť zaujímavý názor: Veľa „mladých“ vojačiek sa zaujímalo len o svoje vlastné problémy a napriek tomu, že povolaniu profesionálnej vojačky ešte „nič neobetovali“, majú tendencie vyžadovať od sociálneho zabezpečenia ozbrojených síl veľmi veľa...

Text a foto

Vladislav VAVRINEC

Šúpolienka v NATO

Ešte posledné úpravy a bazár sa môže začať

Medzinárodný ženský bazár, ktorý pravidelne organizujú manželky vojenských predstaviteľov priamo v bruselskom sídle NATO na prospech charity už od roku 1967, bol tentoraz pre Slovensko jedinečný. Na poste výkonnej riaditeľky 37. ročníka, ktorý sa konal 21. novembra, totiž stála Slovenka, manželka slovenského vojenského predstaviteľa pri NATO, Viera Púčiková. Stala sa ňou ako prvá žena zo skupiny bývalých partnerských krajín. A treba povedať, že organizácia pod jej taktovkou dopadla na výbornú. Meno Slovenska i jej osobne napokon zaznelo aj v prejave predsedu vojenského výboru NATO generála Haralda Kujata. Každý stánok bol niečím zaujímavý, spomeňme však aspoň pár zaujímavostí z toho nášho: Po nádherných brúsených výrobkoch z krištáľu sa doslova zaprášilo a manželka generálneho tajomníka NATO Jeannine Hoop Scheffer popočúvala pri našom stánku cimbalovú muziku vojenského súboru Jánošík a kúpila si bábičku z kukuričného šúpolia.

-bz-, Foto plk. Alexander BARČÁK

Generál, lekár, horal, fotograf

Čarovný svet Tatier – tak sa volá reprezentatívna fotografická publikácia, ktorú v roku 2003 vydal riaditeľ Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku generálmajor doc. MUDr. Igor Čombor spolu so svojim priateľom Ivanom Kenézom. Keď sme v novembri pripravovali tento článok, ešte sme netušili, že nemalá časť záberov v tejto knižke bude nenávratne patriť už iba histórii.

Generálmajor Igor Čombor vydal krásnu knihu fotografií aj v roku 2004. Svoje zábery z cesty po Nepále prezentuje v publikácii Svet Himalájí. Vráťme sa ale na začiatok jeho lásky k fotografovaniu hôr. Prvé zábery totiž publikoval na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov minulého storočia ešte ako medik. Fotografie mu uverejňovali v časopise Krásy Slovenska, ktorý bol v tom čase najlepším periodikom tohto zamerania na Slovensku. „Ako rodák z Tisovca som sa spočiatku zameriaval na nádherné Slovenské Rudohorie. Fotil som Slovenský kras aj Muránsku planinu,“ spomína. Fotograficky zmapoval napríklad pre turistov vtedy takmer neznámu Javorníkovú dolinu, ktorá je dnes veľmi navštevovaným kaňonom. Foto-reportáže dopĺňal aj zaujímavými článkami. Trebárs o starej severojužnej dopravníkovej ceste cez Slovenské Rudohorie.

Ako mladý neurológ a infektológ sa nasledujúce dve desaťročia k fotografovaniu hôr príliš nedostal. „K tejto záľube som sa vrátil v strednom veku, keď sme sa s priateľmi začali intenzívnejšie venovať vysokohorskej turistike a horolezectvu a stal som sa členom horolezeckého klubu Tatrin.“ Okrem iného možno spomenúť, že I. Čombor bol spoluautorom výstavy fotografií našich hôr, ktorá mala vernisáž pri príležitosti banskobystričského Ekofilmu 2004, pričom zábery odkúpilo ministerstvo životného prostredia a vystavovalo ich napríklad v rámci prezentácie Slovenska v Amsterdame.

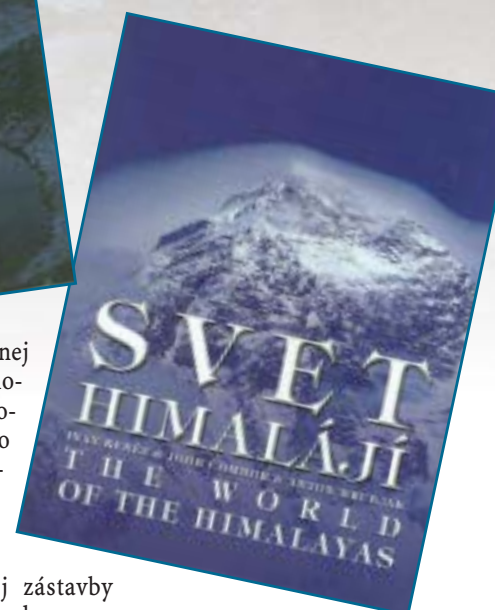
„Hľadám netradičné pohľady. Nie všetky oblasti našich hôr už fotografi objavili, respektíve nie všetky vyhľadávajú. To však neznamená, že ich scenérie sú nezaujímavé. Okrem toho príroda ponúka tisíce variácií odvíjajúcich sa od ročného obdobia, počasia či svetelných podmienok,“ hovorí fotografujúci generál. Do hôr chodí pravidelne a v nohách má Alpy aj Himaláje. A kde je najradšej? „Samozrejme, v okolí Ružomberka,“ odpovedá. Desiatky ráz vystúpil na Choč, stovky ráz na Čebraď, potykal si so všetkými vrcholmi Malej i Veľkej Fatry. „Pri náročnej práci lekára a potom v rámci vyčerpávajúcej činnosti v radiaciach funkciách si osobne pre seba neviem predstaviť lepší psychický relax, ako poskytujú naše hory,“ povie riaditeľ nemocnice, ktorý si svoju kondíciu udržiava aj takmer každodenným plávaním. Na našu otázku, či je aj poľovník, záporne pokýva hlavou. Ešte raz však zdôrazňuje, že jeho celoživotná láska k horám nebola prelietavá, ale stála. O to viac ho mrzí, čo sa stalo našim Vysokým Tatram. Konštatuje: „Vysoké Tatry sú miniatúrne veľhory, že sa niekedy zdá, že ich človek môže strčiť do väčšieho batohu a odniesť. O to viac je v nich skoncentrovaná všetka krása, ktorú ponúkajú iné veľhory a slovenská príroda. Som toho názoru, že nešťastie

v podobe storočnej víchrice s následným polomom smrekového monokultúrneho lesa treba čo najskôr odstrániť a vzniknutý hendikep využiť na rozumné riešenie výsadby lesných porastov a koordinovanej citlivej zástavby v prospech turistického ruchu.

A kedy ich bude opäť fotografovať? Plánuje: „V priebehu nasledujúceho roku mienim ďalej navštevovať a fotografovať naše krásne Tatry, ale najmä znovu sa chcem vrátiť späť »do mladosti« a intenzívne vyfotiť čo najviac rozhľadov a zákutí v Slovenskom Rudohorí.“

Pavol VITKO, foto Peter DOVINA

Problémy si nepripúšťame

Schválenie dlhodobého plánu rozvoja Ozbromených síl SR znamenalo zrušenie väčšiny z dvadsiatich šiestich logistických základní v roku 1992. Ostalo ich len šesť. Jednou z nich je aj 5. výzbrojná základňa Martin.

Tu bude už čoskoro nová opravárenská hala

Pri kontrole dynamického odvlhčovania

Majster Ján Sedmák (uprostred) oboznamuje veliteľa Š. Vároša so stavom opráv

Od vzniku základne zažilo jej velenie niekoľko „horúcich“ chvíľ. Tie najhorúcejšie vari v roku 2003. Vtedy odišlo z útvaru až tridsať percent profesionálnych vojakov, ktorí zastávali prevažne kľúčové funkcie potrebné pre jeho chod. Nahradiť ich museli noví ľudia. Väčšina bez potrebných skúseností. Až čas ukázal, že ich výber bol správny. Nástupcovia sa osvedčili. Štyri pätiny z celkového počtu zamestnancov pritom predstavujú civilis, zvyšok sú profesionálni vojaci.

Medzi hlavné úlohy 5. výzbrojnej základne (5. VZ) dnes patrí:

- opravy pozemnej výzbroje až do stupňa TO č. 2,
- opravy protitankových a protiletadlových riadených kompletov,
- hospodárenie s materiálom triedy 06, skupiny 1,
- účtovanie majetku v systéme ISE SAP R3,
- vyťažovanie a fyzická likvidácia materiálu v súlade so smernicou MO SR č. 6/2002.

Od 1. januára 2005 im pribudne ďalšia úloha – pripraviť sa na opravy ženijnej a spojovacej techniky. Veliteľstvo útvaru ale nečakalo až na tento termín. Už v priebehu roka 2004 prijali potrebné opatrenia, ktorými zabezpečili splnenie úlohy v predtermíne. Všetko však nešlo až tak hladko. Z dvoch opravárenských základní ženijnej a spojovacej techniky v Novom Meste nad Váhom museli previezť potrebnú technológiu a nainštalovať ju vo svojich priestoroch. Vážnejší problém nastal s odborným personálom. Nepomohol ani systém prevodu a prestupu zamestnancov v rámci ozbrojených síl. Manažment útvaru preto hľadal iné spôsoby. V spolupráci s úradom práce a územnou vojenskou správou vytvorili zoznam „záložákov“, absolventov poddôstojníckeho spojovacieho kurzu

v Ružomberku. „Tento krok sa nám vyplatil,“ spomína zástupca veliteľa základne, major Ing. Peter Banáš. „S ponukou práce sme oslovili väčšinu z nich. Niektorí odmietli, no podarilo sa nám získať potrebný počet odborníkov. Bolo to na osoh riešeniu nezamestnanosti v turčianskom regióne a prínos pre nás. Až jedna tretina nových zamestnancov sú bývalí profesionálni vojaci. Z odborného hľadiska nám to veľmi pomohlo. Systém opráv poznali už zo svojej predchádzajúcej praxe. Nebolo teda potrebné zaškoľovať ich v takom širokom rozsahu,“ pochvaľuje si major Banáš. Preškoľovanie väčšiny odborného personálu rieši 5. VZ svoj-

pomocne. Výnimkou sú len opravári ženijnej techniky, špecialisti na hydraulické podskupiny. Tých školiť civilné vzdelávacie inštitúcie.

Revízori

K výzbrojnej základni patrí aj oddelenie odborného a technického dozoru (OTD) a metrologie. Je špecializované na odbornotechnický dozor v celom rezorte ozbrojených síl. Jeho pracovníci robia revízne kontroly technického stavu rôznych zariadení a metrologických prístrojov. Sú schopní realizovať tieto kontroly aj mimo materského útvaru. Prehliadky stacionárnych zariadení, napríklad halové žeriavy, robia priamo na mieste.

Špeciálna starostlivosť

Veľký kus práce odvedli príslušníci útvaru aj pri vytvorení dispozičných zásob techniky. Ide o špeciálne uloženie tankov, bojových vozidiel pechoty a 152 mm ShKH vz.77 Dana. Podstata uloženia spočíva v hermetickom uzavretí techniky, prípadne jej kompletnom „zabalení“

Zástupca veliteľa – Major Ing. Peter Banáš pôsobí vo výzbrojnej základni už ako jediný z jej zakladateľov

Podplukovník Štefan Vároš sa narodil v roku 1964 v Považskej Bystrici. Vyučil sa za operátora poľnohospodárskej techniky. Absolvoval Vojenskú vysokú školu tylového a technického zabezpečenia vo Vyškove. Až do rozdelenia republiky pôsobil vo viacerých útvaroch v Čechách. Po roku 1992 bol príslušníkom Brigády materiálneho zabezpečenia Nemšová a v Hlavného úradu logistiky Trenčín. Veliteľom 5. výzbrojnej základne Martin sa stal v apríli 2003. Svoju budúcnosť spája s týmto útvarom minimálne do ukončenia reorganizačných zmien. Oporu mu poskytuje rodina, najmä jeho manželka Jana. Tvrdí, že nemá nijaké životné krédo, no snaží sa žiť podľa hesla: „Človek by v živote nemal mať viac, než naozaj potrebuje.“ Najväčšiu radosť mu prinášajú jeho tri deti. Predovšetkým najmladší syn, trojmesačný Adrián.

do špeciálnej fólie. Takto pripravená technika sa napojí na takzvané dynamické odvlhčovanie. Miera vlhkosti vzduchu sa vtedy automaticky riadi počítačovou jednotkou. Hlavnou prednosťou tohto druhu uloženia je až desaťročná garancia bezchybného stavu techniky, ktorú zaručuje výrobca systému.

Byť o krok vpred

„Všetky hlavné úlohy sa nám darí úspešne plniť hlavne vďaka dobre naplánovaným a premysleným krokom,“ rozpráva veliteľ 5. VZ, podplukovník Ing. Štefan Vároš. „Zastávam filozofiu, že problémy si netreba pripúšťať. Treba hľadať čo najefektívnejšie spôsoby ich riešenia. A vždy pritom myslieť aspoň o jeden krok dopredu. Je našou úlohou presvedčiť kompetentných funkcionárov, že rozhodnutie zachovať našu základňu ako jednu zo šiestich, bolo správne,“ dodáva veliteľ.

V budúcnosti čaká 5. výzbrojnú základňu ešte veľa ďalších dôležitých úloh. Začiatkom roka 2005 začínajú s reálnym preberaním centrálnej evidencie materiálu triedy 01 z Nitry. Manažment útvaru sa snaží naplánovať to tak, aby boli už v máji schopní spustiť plnohodnotnú prevádzku centrálnej evidencie tejto triedy. Už dnes začína veliteľ Štefan Vároš spolu so svojím pracovným tímom rozmýšľať nad spôsobom realizácie ďalšej dôležitej úlohy – prevzatia evidenčných záznamov a skladových zásob Muničnej základne Nováky. Splnenie úlohy by chceli nadriadenému ohlásiť k 1. januáru 2007.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Nové programy výstavby ozbrojených síl

K novým programom výstavby ozbrojených síl, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnia ďalší vývoj vojenstva, patrí hlavne americký program FORCE XXI, program Army Vision 2010 a program Pozemné vojsko budúcnosti (Army After Next).

Program FORCE XXI je zameraný na reštrukturalizáciu rozhodujúcich bojových jednotiek pozemného vojska, t. j. armádneho zboru, divízie, brigády a práporu, na reštrukturalizáciu výcvikových a zabezpečovacích organizácií pozemného vojska a na digitalizáciu výzbroje. Zameraný je približne do roku 2010. Riadi ho veliteľstvo pre výcvik a doktrínu pozemného vojska a podieľa sa na ňom niekoľko laboratórií pre výskum bojovej činnosti. Čiastkové výsledky programu sa prakticky overujú v rámci moderných vojnových experimentov.

Charakteristika pozemného vojska podľa FORCE XXI:

- *doktrínalna pružnosť* – schopnosť prispôbovať nasadenie, metódy, postupy a organizačné štruktúry konkrétnym požiadavkám;
- *strategická pohyblivosť* – schopnosť dosiahnuť konkrétny priestor v požadovanom čase a s optimálnymi kapacitami. Predpokladá to správne predvídanie, pohyblivosť a predsunuté rozmiestnenie síl a prostriedkov, zodpovedajúcu ničivosť a odolnosť síl určených na otvorenie činnosti a „odľahčenie“ síl spojené so zvýšením ich schopnosti pôsobiť efektívne vo väčšej vzdialenosti;
- *prispôbivosť a modularita* – schopnosť vytvárať modálne jednotky optimálne prispôbené predpokladaným úlohám. Jednotlivé moduly môžu byť zaradené alebo vyradené zo zostavy jednotky podľa potreby;
- *spoločné nasadenie* s ostatnými druhmi ozbrojených síl, ozbrojenými silami ďalších štátov a medzirezortné nasadenie – schopnosť optimálne prispievať k vedeniu spoločnej bojovej činnosti a zároveň využívať možnosti ostatných druhov ozbrojených síl a ďalších organizácií;
- *viacúčelovosť* – schopnosť pôsobiť v rôznych podmienkach, meniť hlavné úsilie, optimalizovať sily a prostriedky, prechádzať rýchlo a účinne od plnenia jednej úlohy k plneniu ďalšej.

K týmto charakteristikám má prispieť zvýšená kvalita veliteľov a vojakov vybavených modernými informačnými technológiami. Takto charakterizované pozemné vojsko má byť ničivejšie, odolnejšie a schopné viac kontrolovať operačné tempo.

Hlavné zmeny v bojovej činnosti pozemného vojska sa uskutočnia predovšetkým v oblas-

ti velenia na bojisku, priestoru bojiska, súčasne vedených a hlbokých úderov, začiatku nasadenia a tylového zabezpečenia.

Digitalizácia

Program ráta s aplikáciou informačných technológií pri získavaní, výmene a včasnom využití digitálnej informácie prispôbenej potrebám užívateľov. Umožní im vytvoriť si jasnú a presnú predstavu o trojrozmernom priestore bojiska potrebnú na plánovanie a plnenie úloh. Skúmajú sa hlavne telekomunikácie a distribúcia informácií, moderné a interaktívne displeje a moderné senzory.

Základom digitalizácie má byť taktický internet – integrovaný systém počítačov, rádiových staníc, družicových terminálov, ústrední a programového vybavenia, ktorý nepretržite, automaticky alebo na vyžiadanie prenáša informácie v rámci jednotky vertikálne i horizontálne. Rozhodujúce sú pritom informácie o vlastných vojskách a o protivníkovi získané bezposádkovými prieskumnými prostriedkami, spoločným rádiolokačným systémom na prieskum a riadenie paľby, ako aj prieskumnými jednotkami. Takto sa vytvára presný, nepretržite aktualizovaný a spoločne využívaný obraz bojiska.

Predpokladá sa, že program FORCE XXI bude mať vplyv hlavne na doktrínu, výcvik a prípravu veliteľov pozemného vojska, na organizáciu pozemného vojska, jeho výzbroj a kvalitu vojakov. Doktrína zostane pre pozemné vojsko základnou „filozofiou bojovej činnosti“. I naďalej bude predstavovať základňu na uplatnenie nových myšlienok, technológií a organizačných štruktúr a základ na prípravu a konanie veliteľov. K ďalšiemu rozvoju doktríny výrazne prispievajú prostriedky simulácie na hodnotenie novej výzbroje a organizačných štruktúr, kompaktné disky na elektronické ukladanie a distribúciu služobných predpisov a dokumentov, ako aj elektronický prenos informácií vo všetkých etapách vývoja doktríny. Výcvik sa bude opierať o plnú integráciu inštitucionálneho výcviku, výcviku v jednotke a samostatnej prípravy. Predpokladá sa výrazné zníženie počtu výcvikových zariadení, ich vzájomné prepojenie a používanie spoločných databáz umožňujúcich rôzne druhy cvičení. Distribuovaná interaktívna simulácia umožní jednotkám s rôznou dislokáciou spoločný výcvik a nácvik konkrétnych úloh. Tento výcvik sa má maximálne prispôbiť reálnym podmienkam. Príprava veliteľov sa má zame-

rať na optimálne využitie možností nových systémov velenia a delegovania právomocí. Má podporovať rozvoj intuície, iniciatívy, prispôbivosti, kreativity a odolnosti proti stresu. V centre pozornosti má byť príprava na vedenie spoločnej činnosti, ako aj synchronizácia a harmonizácia všetkých aspektov bojovej a nebojovej činnosti. Velitelia sa majú vyznačovať vyššou úrovňou doktrínálnych znalostí, profesionálnych postojov a skúseností. Zložitosť budúcej bojovej činnosti môže vyvolať požiadavku na väčšie skúsenosti a vyššiu hodnotu veliteľov na nižších stupňoch velenia.

Army Vision 2010

Program sa zameriava na zvýšenie účinnosti pozemného vojska pri spoločnej bojovej činnosti viacerých druhov ozbrojených síl. Pozemné vojsko sa má v tomto období vyznačovať rozvinuteľnosťou a ochranou jednotiek, schopnosťou vytvárať priaznivé podmienky v priestore bojiska, dlhodobým zabezpečovaním jednotiek a informačnou prevahou. Zvláštna pozornosť sa venuje hlavne dominujúcemu manévru, presnému úderu, ochrane zo všetkých dimenzií, sústredenej logistike a informačnej prevahy. Pre každú z týchto častí sa spracovávajú čiastkové koncepcie a nevyhnutné prostriedky a technológie.

Dominujúci manéver má predstavovať použitie informácií, boja a pohyblivosti na rozmiestnenie a nasadenie široko rozptýlených, spoločne pôsobiacich vzdušných, pozemných, námorných a kozmických síl na strategickom alebo operačnom stupni velenia. *Strategický manéver* je spojený hlavne s rozšírením vojenskej prítomnosti a predpokladá predsunuté rozmiestnenie výzbroje, strategickú prevahu viacúčelových modálnych jednotiek vyzbrojených ľahkými odolnými a viacúčelovými prostriedkami s nízkymi požiadavkami na prepravu a tylové zabezpečenie. Čiastkové koncepcie zahŕňajú rýchle prispôbenie konkrétnym požiadavkám, predsunuté rozmiestnenie síl a prostriedkov a okamžité nasadenie po presune. Operačný manéver súvisí s rozhodujúcou operáciou, ktorá zbaví protivníka vôle pokračovať v odpore. Rozhodujúce operácie predpokladajú presné paľby, informácie a prieskum nevyhnutný na presný boj. Úspech rozhodujúcej operácie je daný buď víťazstvom v ťaženiach, bitkách alebo bojoch alebo splnením vojenského cieľa. Rozhodujúce operácie sú prostriedkom dosiahnutia víťazstva, vedené sú optimálnym rozmiestňovaním bojovej sily na bojisku.

Medzi *čiastkovými koncepciami* sa zaraďuje sústredenie účinkov – nie síl; krátky ničivý úder vedený súčasne v niekoľkých smeroch, úder, odpútanie, reorganizácia a ďalší úder. Medzi *prostriedkami* patrí velenie na bojisku za pohybu, informačná prevaha, ničivosť na veľkú

vzdialenosť, presné zbrane a munícia, súčasné nasadenie rôznych druhov ozbrojených síl, pohyblivosť, rýchlosť a pružnosť. Medzi *technológie* sa radia technológie na potlačenie prieskumných príznakov, obsluhované a neobsluhované senzory, zdokonalená avionika, technológie vysokej rýchlosti a pohyblivosti vozidiel, technológie informačnej vojny, digitalizácia a simulácia.

Informačná prevaha predpokladá schopnosť získavať, spracovávať a distribuovať nepretržitý tok informácií pri súčasnom vyťažovaní informácií protivníka alebo zabránenie protivníkovi v podobnej činnosti. Medzi *čiasťkové koncepcie* sa radí nepretržité, bezpečné a dynamické spojenie, nepretržitá spravodajská príprava bojiska v reálnom čase, narušenie informačných operácií protivníka, ochrana a utajenie vlastných informačných operácií, prostriedky velenia, riadenia, spojenia, vojenského spravodajstva a výpočtovej techniky. Medzi *prostriedky* sa zaraďuje globálny systém velenia a riadenia, vytvorenie, prepojenie a riadenie informačného priestoru bojiska, vzájomne prepojené strategické, operačné a taktické prostriedky a prostriedky velenia, riadenia, spojenia, vojenského spravodajstva a výpočtovej techniky, „inteligentné rušiče“, spojenie prieskumných a palebných prostriedkov. Medzi *technológie* sa zaraďuje rádiové spojenie, zahusťovanie dát, zdokonalené technológie sietí, mobilné, veľmi malé družicové vysielacie a prijímače, a viacúčelové bezpečnostné zariadenia.

Presný boj má zahŕňať nasadenie vysoko moderných, vzájomne prepojených systémov umožňujúcich spoločným ozbrojeným silám zisťovať objekty a ciele, relevantné velenie a riadenie, vytvorenie žiaducich účinkov, hodnotenie dosiahnutých výsledkov a udržanie pružnosti na opakovaný presný úder, pokiaľ to je nutné.

Ochrana zo všetkých dimenzií má byť viacstupňová, účinná na všetkých stupňoch velenia a schopná zaistiť voľnosť konania ako nevyhnutnú podmienku na úspešné rozvinutie, manéver a boj.

Sústredená logistika má predstavovať spojenie informačných, logistických a dopravných technológií na zaistenie rýchlej reakcie na krízy, na sledovanie a rozdeľovanie prostriedkov i počas prepravy, na prisun optimálnych logistických súprav a priame, nepretržité a dlhodobé zabezpečenie operácií na všetkých stupňoch velenia.

Pozemné vojsko budúcnosti

Program predstavuje otvorený súhrn rôznych koncepcií a vízií zameraných na zvýšenie účinnosti pozemného vojska v rokoch 2010 až 2025. Popri veliteľstve pre výcvik sa doň aktívne zapojí vojnová škola pozemného vojska,

ktorá sa zaoberá najmä výskumom strategických trendov, charakteru vojnovnej činnosti, technológií, vojenskej teórie a ďalších faktorov, ktoré budú ovplyvňovať pozemné vojsko v stanovenom horizonte.

Pozemné vojsko sa má vyznačovať bojovou činnosťou (tá už nie je založená na postupnom drvení protivníka), ochranou jednotiek, nepretržitým dlhodobým zabezpečením jednotiek a strategickou pohyblivosťou. Ďalej: väčšou strategickou, operačnou a taktickou pružnosťou, väčšou bojovou silou a viacúčelovosťou, t. j. schopnosťou optimálne sa prispôbiť konkrétnym úlohám a použiť klasické a nesmrtiace zbrane.

Technologickým základom výzbroje pozemného vojska má byť celkom nová, plne digitalizovaná výzbroj, ktorá bude široko využívať výsledky výskumu z oblasti biotechnológií, vysoko presného riadenia, širokopásmového spojenia, inteligentných systémov a kompaktných zdrojov energie. Vo výzbroji pozemného vojska má byť napríklad nové bojové vozidlo FCS (Future Combat System), modernizovaný bojový vrtuľník Comanche a samohybná húfnica Crusader. Perspektívne je možné očakávať vývoj prostriedku, ktorý bude predstavovať kombináciu bojových možností tanku a vrtuľníka. Značná pozornosť sa venuje aj využitiu kozmických prostriedkov, bezposádkovým prieskumným a bojovým prostriedkom, nesmrtiacim zbraňam a integrovanému bojovému systému jednotlivca.

Organizačná štruktúra

Program predpokladá radikálnu reštrukturalizáciu pozemného vojska. Má mať menej jednotlivých stupňov velenia, ale s väčším podielom veliteľov. Základom organizačnej štruktúry majú byť ľahké taktické jednotky s možnosťou strategickú vzdušnú prepravu, prostriedky pozemnej prepravy umožňujúce po pristátí pôsobiť na vzdialenosť až 1 500 km so zodpovedajúcou údernou silou. Tieto jednotky by mali mať schopnosť veľmi účinného nasadenia z kontinentálnej časti USA do ktoréhokolvek miesta na svete za 48 až 72 hodín. Rozhodujúcim operačným zoskupením má byť vševojskový zväz s približne s 3-tisíc až 5-tisíc vojakmi.

Bojovú činnosť má charakterizovať najmä

nasadenie jednotiek v mestských aglomeráciách, intenzívne využívanie vzdušného priestoru v malých výškach vzdušnými výsadekovými a vzdušnými mechanizovanými jednotkami, prostriedkami vzdušného priestoru a bezposádkovými prostriedkami. Takisto k nej patrí dynamickoimpulzné nasadenie jednotiek na základe rýchleho sústredenia síl rozhodným presným úderom na vopred určené objekty a rýchle odpútanie nelineárnym pôsobením jednotiek ako výsledok súčasného vedenia boja na prednom okraji a v hĺbke. Nasadenie jednotiek v rôznych smeroch ako výsledok pôsobenia menšieho počtu jednotiek vo väčšom priestore povedie k ohniskovým bojom, hlbokým obchvatom a odkrytým bokom, aliančným a koalíčným nasadením jednotiek.

Obrnené jednotky zostanú rozhodujúcim úderným prostriedkom pozemného vojska. Rozhodujúce úlohy palebnej podpory bude naďalej plniť delostrelectvo.

K zvýšeniu pohyblivosti jednotiek má prispieť okrem iného podstatné zníženie nárokov na ich tylové zabezpečenie. To sa má dosiahnuť hlavne zavedením nových pohonov s výrazne hospodárnejším využívaním pohonných hmôt, nových palebných prostriedkov s nižšou hmotnosťou nábojnice munície alebo beznábojnicovou muníciou, nových zdrojov elektrickej energie a spojovacích prostriedkov zaisťujúcich spoľahlivé širokopásmové spojenie.

Ochrana ľudí – nová filozofia

Zvláštna pozornosť sa má venovať zvýšeniu ochrany živej sily. V tejto súvislosti sa majú využiť hlavne ochranné vesty zabezpečujúce maximálnu ochranu pri boji zblízka – dostatočne ľahké a pružné, aby neobmedzovali pohyb, poľné rovnošaty na ochranu pred drobnými poraneniami, upravené alebo nové špeciálne vozidlá s dostatočnou pancierovou ochranou strešných častí, niekoľkými núdzoými prielezmi a modernými pozorovacími prístrojmi.

Ľudský faktor sa považuje i naďalej za rozhodujúci pre dosiahnutie úspechu. Zdôrazňuje sa potreba radikálnej zmeny celkovej filozofie prípravy a priebehu služby vojakov.

Plk. RSDr. Jaroslav NIŽŇANSKÝ, PhD.

IBOŠ MO SR

Nie pomoc – poslanie

Poľsko-slovenský dokumentárny film o pôsobení ženistov v Iraku s názvom *V prvej línii* zvíťazil na medzinárodnom festivale filmov s vojenskou tematikou v Ríme. Rozpráva o pôsobení mnohonárodnej divízie Stred – Juh, ktorej súčasťou sú aj slovenskí vojaci. Autorom 26-minútového dokumentu je pplk. Anton Fillo, ktorý pôsobil ako hovorca kontingentu. Hovorí:

Je to film hlavne o chlapcoch z Ukrajiny, Poľska, Litvy, Kazachstanu a Slovenska. Zástupcovia týchto piatich armád urobili obrovský kusisko nebezpečnej práce, zlikvidovali dvanásť veľkých skladov munície, arzenálu z rozlohy niekoľko desiatok kilometrov štvorcových, približne dva milióny kusov delostreleckej a mínometnej munície, leteckých bômb, rakiet všetkého druhu vrátane pechotných nábojov a mín. Prišli pritom o život šiesti vojaci – traja Slováci, dvaja Poliaci a jeden Litovčan. Im som venoval tento film, na ich počesť a pamiatku. Veľakrát som ich filmoval práve pri likvidácii nebezpečnej munície. Obdivoval som každého z chlapcov, ktorí doslova holými rukami šúľali a gúľali tisícikilogramové bomby. Holými rukami alebo v rukaviciach vyťahovali ťažké delostrelecké a mínometné granáty. Až v štúdiu, keď som si prezeral nafilmované zábery, som si uvedomil, aké je to nebezpečné a ako málo by stačilo, aby došlo k detonácii. Vyburcoval ma nespravodlivý osud týchto chlapcov, ktorých som osobne poznal a filmoval ešte predtým, ako zomreli. Chcel som, aby si ľudia konečne uvedomili, že títo vojaci tam neboli len tak, ale že tam robili tú najťažšiu a najnebezpečnejšiu prácu, boli v prvej línii, tak, ako som nazval aj tento film.

Kým ste sa nedostali do zahraničia, váš život bol spojený s armádou a s prácou v médiách. Čo sa potom zmenilo?

Prišla akási druhá etapa môjho vojenského života. Na území bývalej Juhoslávie som robil hovorcu nášho slovenského ženijného práporu, bol som ako vojenský pozorovateľ s diplomatickým štatútom na čechensko-gruzínskej hranici v misii OBSE na Kaukaze, styčným a štábnym dôstojníkom našej vojenskej poľnej nemocnice vo východom Timore, v Iraku som bol

hovorcom kontingentu. Zároveň som ale absolvoval rigorózne skúšky a doktoranské štúdium na dvoch školách. So zameraním na medzinárodné vzťahy, a to druhé na Filmovej a televíznej fakulte Vysokej školy múzických umení.

Ako vás v tom čase – už ako zrelého muža – ovplyvnili vaši pedagógovia?

Napríklad profesor Adolf Novotný mi ukázal svet z hľadiska medzinárodných vzťahov. A režisérovi a etnografovi Martynovi Slivkovi ďakujem za to, ako vidím svet a dianie okolo seba v záberoch objektívu. Stále rozmýšľam o tom, ako čo najlepšie a najvhodnejšie zachytiť tému a stvárniť ju tak, aby mala hodnotu. Nie pre mňa. No človek v našej branži by sa mal snažiť odovzdať hodnotu ďalším ľuďom. Veď v súčasnosti je otázka vojny a mieru veľmi citlivá. Keď človek študuje dejiny a zároveň je to jeho koníček, príde na to, že vojna a mier sú dve spojené nádoby, ktoré sprevádzajú ľudstvo odvtedy, čo existuje. Na historickej pôde Mezopotámie, na území terajšieho krvavého Iraku si to nemôžete neuvedomiť. Zvyčajne na takéto pamätné miesta chodia turisti s bohatými historickými vedomosťami a odrazu sú tam vojaci. Každý si povie, že tí vedú iba plniť rozkazy, byť zlí a násilní. No to nie je vôbec pravda. Preto som sa rozhodol sprostredkovať ľuďom zábery z pôsobenia vojsk v misiách.

A výsledok?

Takýchto filmov som urobil niekoľko, mal som totiž špecifické postavenie v rámci tlačového oddelenia, ktoré bolo súčasťou sekretariátu veliteľa mnohonárodnej divízie. Na rozdiel od našich vojakov, ktorí plnili presne stanovené úlohy, mohol som sa pohybovať po území o rozlohe 80 000 km², na ktorom v piatich provinciách žije vyše 5,5 mil. obyvateľov. Sprewádzal som veliteľa divízie na mnohých služobných cestách a rokovaniach v jednotlivých kontingentoch našej divízie. Mal som teda možnosť dosť veľa vidieť

Pplk. Anton Fillo so svojou neodmysliteľnou kamerou

a počuť. A na druhej strane každý deň k nám prichádzali zahraničné návštevy, zahraniční novinári, ktorých sme museli informovať. No rozhodol som sa urobiť pritom aj niečo navyše. Súkromnou digitálnou kamerou som chcel pripraviť zopár vecí, ktoré by zaujali divákov. Nepoznal som, čo je sobota, nedeľa, pracoval som od rána do večera. Ale podarilo sa. Urobil som osem filmov a na požiadanie veliteľa divízie a samotných Iračanov som pripravoval aj programy a filmy pre iracké televízie. Štyri filmy sú o činnosti divízie, vrátane formovania nových irackých vojsk či projektov civilno-vojenskej spolupráce.

Čo konkrétne ste v týchto filmoch ukázali?

Mnohí vojaci sa podieľali na rekonštrukcii a výstavbe prevádzok, čistíarek vôd, škôl, ale i obnovovaní nemocníc, vojenských a policajných objektov. Bolo to spolu viac ako 1200 projektov v hodnote približne 40 miliónov dolárov. Napríklad Thajčania si loďou priviezli mechanizmy a stavebné zariadenia, zásoby dreva, cementu a ďalšieho materiálu. S tým pracovali. Keď som filmoval thajských vojakov, mali oblečené nepriestrelné vesty a prilby, ale v rukách murárske náčinie. Pre mnohých Iračanov to bolo veľké prekvapenie vidieť vojakov takto. Prišli síce so zbraňou v ruke, ale v tom momente bola zbraň druhoradá. Toto posúva videnie divákov, ktorí vďaka mojim obrázkom pozerajú na týchto vojakov v Iraku úplne inak.

Znamená to, že vojaci v misiách predstavujú predovšetkým humanitárnu pomoc?

Stretávam sa s takýmto názorom, ale nenazýval by som to tak. Podľa mňa ide aj o ľudské poslanie, a to je niečo úplne iné. Obrazne povedané: Rozdávanie balíčkov a oblečenia je pomoc, ale zabezpečiť, aby bolo komu rozdať balíčky, to je poslanie.

Mária SAKÁČOVÁ

Foto archív

Reťaz a šabl'a

ným silám SR. Vojenská šabl'a zas pripomína vojenský charakter AOS.

S vážou zodpovednosti rektorskej reťaze a dotyku šable na pleciah, profesor Kurty s úctou pokľakol pred štátnou vlajkou Slovenskej republiky a vyslovil slávnostný sľub vernosti Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. Vzápätí predstrel rektor prítomným svoju predstavu o budúcnosti, mieste a smerovaní školy, ktorú riadi. Vyslovil presvedčenie, že nová AOS ako štátna a jediná vojenská vysoká škola na Slovensku, splní očakávania spoločnosti a pripraví kvalitne vzdelaných vojenských profesionálov.

Soňa JAROŠOVÁ, Foto Alena HARAGOVÁ

Medaila od Mikuláša

Klub Ministerstva obrany SR navštívil 4. decembra 2004 Mikuláš v sprievode čerta a anjelov. Na mikulášsku nádielku sa tešilo okolo stosedemdesiat detí. Hneď pri príchode čakalo na každé z nich malé prekvapenie – pravá a nefalšovaná Mikulášska medaila. O príjemnú atmosféru stretnutia sa postarala hudba Vojenského folklórneho súboru Jánošík zo Zvolena. Čakanie na Mikuláša vyplnilo predstavenie Dohviezdny večer v podaní divadelného súboru PIKI z Pezinka. Pompézny príchod Mikuláša a jeho sprievodu búrlivo privítali všetci prítomní. Deduško s dlhými bielymi fúzmi ich odmenil krásnou pesničkou. Rozospieval nielen všetky deti, ale aj dospelákov. O malú chvíľu už spievala celá sála. Najväčšiu radosť mali deti predsa len z darčiekov. Ušlo sa na každého. Potom prišla na rad diskoteka pre najmenších. Komu sa nechcelo tancovať, mohol si pozrieť animované rozprávky alebo si nechať pomaľovať tvár rôznymi zvieracími motívmi. Na deti čakalo ešte jedno prekvapenie – stretnutie s protagonistami televíznej relácie Elá hop!, Elou, Hopom a slimákom Maximiliánom, a ich autogramiáda.

Text Vladislav VAVRINEC, Foto Miroslav JEŽKO

Premiér hral a obdarúval

Benefičný futbalový zápas v rámci XIV. ročníka mikulášskeho Tatrallandia Cupu v malom a unifikovanom futbale vo veľkej telocvični Národnej akadémie obrany (NAO) maršala A. Hadika v Liptovskom Mikuláši mal v podvečer 4. decembra 2004 nezvyčajné obsadenie. V družstve „modrých“ si v ňom zahral premiér vlády SR Mikuláš Dzurinda a známi športovci Liptova – hokejisti Jerguš Bača, Ján Laco, Ivan Droppa, vodní slalomári Alexander Slafkovský ml., Ján Šajbidor. Družstvo "bielych" bolo zložené z reprezentantov klubov Slovenského hnutia špeciálnych olympiád (SHŠO) a viedol ho Anton Košč zo Športového klubu Liptova. Premiér Mikuláš Dzurinda odovzdal v tento deň mentálne postihnutým deťom a mládeži darček, symbolický šek na dva milióny korún. Financie z rezervy premiéra sú určené na športové a zdravotnícke pomôcky, na rehabilitačné a športové aktivity pre mentálne postihnuté deti. Unifikovaný futbal umožňuje športovcom s mentálnym postihnutím trénovať a súťažiť v družstvách spoločne so zdravými športovcami. Preto SHŠO má dôležité postavenie v integrácii postihnutých detí do života spoločnosti.

- hg -

Nechceli sa „len zúčastniť“

Je dôležitejšie zvíťaziť alebo zúčastniť sa? Piataci Akadémie ozbrojených síl (AOS) gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši čatári Ján Smatana, Jaroslav Kompán a Martin Storožka chceli vo finále vedomostnej súťaže o olympizme v Prešove zvíťaziť, umiestniť sa medzi prvými, jednoducho zabojovať. Súťaž pre vysoké školy organizovali Slovenská olympijská akadémia (SOA), Pedagogická univerzita, Fakulta športu a Olympijský klub Prešov. Okrem jediného zástupcu vysokých škôl z Liptova, družstva AOS, zápolilo vo finále ďalších sedem družstiev, prevažne zo škôl, kde sa vyučujú aj dejiny športu. Vojenski študenti všetkých v dobrom prekvapili. Predviedli, že vedia bojovať aj na poli vedomostí o športe a skončili tretí. Pozornosť u súperov i u porotcov vzbudili nielen svojimi uniformami, ale hlavne rozsiahlymi vedomosťami. Po udelení diplomov a cien (literatúra o OH) im predseda SOA prof. Ján Grexa ochotne pridal navyše aj osobné venovanie a autogram.

-sj-

„Majster ťažkého železa“

Úradujúceho majstra Slovenska v silovom trojboji, držiteľa troch slovenských rekordov, tretieho v Európe a šiesteho na svete, juniora čatára Petra Vatehu prijal 30. novembra 2004 brig. gen. Ing. Mikuláš Regula. Čatár Peter Vateha je členom kulturistického oddielu VTJ Národnej akadémie obrany (NAO) maršala Andreja Hadika a študent 5. ročníka Akadémie ozbrojených síl M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Veliteľ NAO brig. gen. Ing. Mikuláš Regula ocenil čatára Petra Vatehu za vzornú a príkladnú reprezentáciu akadémie, vojenskej telovýchovnej jednoty a Ozbrojených síl SR, ako aj za šírenie dobrého mena Slovenska v zahraničí.

- len -

Aby sa medaily lepili

Na pôde Kultúrneho a metodického centra Trenčín sa 2. decembra 2004 oslavovalo. Dôvod bol viac než významný. Už tradične sa vyhlasovali najlepší športovci rezortu Ministerstva obrany SR.

Na spoločenskom podujatí, ktoré zorganizoval Armádný športový klub Dukla Trenčín, sa zúčastnili všetci, čo vo vojenskom športe niečo znamenajú. A to nielen reprezentanti súčasní, ale aj tí, ktorí zbierali vavrínové vence v časoch minulých. Vzdať hold našim športovcom prišli tiež zástupcovia českého Armádného športového centra Dukla Praha. „S Duklou Trenčín aj s banskobystrickou Duklou máme veľmi úzke vzťahy,“ rozpráva pplk. Ivan Satrapa z Dukly Praha. „Obom klubom prajem, aby aj naďalej pripravovali svojich zverencov na takej

Tí najlepší:

• Olympijské disciplíny:

1. miesto - z. Elena Kaliská (AŠK Dukla BB, vodný slalom)
2. miesto - z. Michal Martikán (AŠK Dukla BB, vodný slalom)
3. miesto - kpt. Jozef GÖNCI (AŠK Dukla BB, šport. streľba)

• Neolympijské disciplíny:

1. miesto - z. Jana Purdjaková (AŠK Dukla TN, kulturistika)
2. miesto - z. Marián Jung (AŠK Dukla BB, vodný motorizmus)
3. miesto - por. Ján Šutek, por. Štefan Grega (DBB, zjazd na divokej vode)

• Juniorská kategória:

1. miesto - z. Ján Šajbidor (AŠK Dukla BB, vodný slalom)
2. miesto - čat. Matej Kazár (AŠK Dukla BB, biatlon)
3. miesto - rtm. Juraj Lipták, nrtm. Ladislav Belovič, Tomáš Martinek (všetci z AŠK Dukla TN, kanoistika)

Riaditeľ banskobystrickej Dukly Ľ. Roško odovzdáva ceny najlepším - „zlatej“ Elene Kaliskej a húževnatému Michalovi Martikánovi

tridsaťdvaročnú vodnú slalomárku z AŠK Dukla B. Bystrica je toto ocenenie rovnako významné ako zlatá medaila z olympijských hier. „Tohoročná sezóna bola pre mňa výnimočná a úžasná. Vyšla mi presne podľa predstáv,“ rozpráva Elena a dodáva: „V kútiku duše som v toto umiestnenie dúfala. No myslím si, že takéto ocenenie si zaslúži veľa ostatných športovcov. Predovšetkým Michal Martikán. Je to veľmi silný chlapec, no myslím si, že ho strata zlatej medaily hĺbke duše veľmi trápi. Ešte raz zdôrazňujem, že to zlato patrí iba jemu!“ A čo na to náš druhý najlepší? „Môj najkrajší a aj najsmutnejší zážitok je spojený práve s Aténami,“ spomína Michal. „Pocity šťastia a nasledovného sklamaní som si stihol „vychutnať“ v priebehu krátkych tridsiatich minút.“ Dnes sa už ale náš singlkanoista sústreďuje na ďalšiu prípravu. Na základe nových pravidiel musí pripraviť novú, kratšiu loď. Výrazné konštrukčné zmeny lode si vyžadujú veľa testovania. „Meníme loď dosť výrazne. Chceme, aby bola čo najrýchlejšia. Povedal by som, že pri hľadaní optimálneho variantu ideme úplne iným smerom ako ostatné tímy,“ dodáva Martikán. Podrobnosti však prezradiť nechcel. Svoju novú loď predstaví verejnosti, až keď bude stopercentne pripravená.

Kulturistka Jana Purdjaková získala prvenstvo v kategórii neolympijských disciplín. „Ocenenie pre mňa znamená veľmi veľa. Pravdupovediac, s umiestnením som rákala, no prvé miesto ma milo prekvapilo. Je pre mňa výzvou a tiež motiváciou do budúcnosti,“ zdôveruje sa tohtoročná majsterka sveta.

Slová uznania a vďaky vyslovili športovcom aj riaditelia oboch armádných klubov. No vyjadrili tiež poľutovanie. Na tejto významnej spoločenskej akcii sa nemohli pre iné pracovné povinnosti zúčastniť hlavní predstavitelia ozbrojených síl. „Naším športovcom želim pevné zdravie a veľa úspechov v nasledujúcich rokoch. Hlavne na ďalších olympijských hrách v Pekingu,“ vyjadril želanie veliteľ trenčianskej Dukly, podplukovník Ing. Ľubomír Vacek. Riaditeľ Dukly Banská Bystrica, PaedDr. Ľubomír Roško s úsmevom dodáva: „Prajem im, aby sa im medaily lepili doslova na prsty a aj na nohy.“

Text a foto
Vladislav VAVRINEC

Jana Purdjaková sa zdôveruje

Cyklistika má v Dukle Trenčín bohatú históriu. Jej dve družstvá – cestnej a dráhovej cyklistiky – sa môžu popýšiť množstvom úspechov. Len za rok 2004 získali víťazstvo na medzinárodných pretekoch v cestnej cyklistike Tour de Egypt a zúčastnili sa na olympijských hrách v Aténach. Na snímke v popredí v žltých okuliarech Ján Gaží.

Foto Štefan CHMEL

Atilla Bátky testuje svoju fyzickú kondíciu. Bronzové umiestnenie na MS v roku 2003, ktoré si vybojoval vďaka tvrdému tréningu, znamenalo prvú medailu pre zápaseň v histórii samostatnej Slovenskej republiky.

Foto Stanislav OLŠÁK

Klubové narodeniny

Zrelý a činorodý vek – tridsiate piate narodeniny – oslavuje v tomto roku Armádny športový klub (AŠK) Dukla Trenčín. Jeho areál sa rozprestiera v meste pod hradom Matúša Čáka a športovci, ktorí v ňom vyrástli, robia vo svete veľmi dobré meno nielen sebe, ale aj Ozbrojeným silám SR. Za tých 35 rokov svojej existencie sa môže pochváliť množstvom úspechov. Triumfy z vrcholových svetových podujatí nevynímajúc. Od založenia klubu v roku 1969 v ňom pôsobilo takmer päťsto športovcov. Vymenovať všetkých nie je možné, a tak spomeňme aspoň niekoľkých z tých najúspešnejších, na ktorých sú „dukláci“ právom hrdí: cyklista Anton Tkáč, kanoista Slavomír Kňazovický, kulturisti Jaroslav Horváth a Jana Purdjaková, vzpierac Martin Tešovič, zápasník Atilla Bátky, parašutista Karol Adamčík...

Ako čas plynul, klub prešiel rôznymi premenami a velilo mu niekoľko veliteľov. V súčasnosti riadi trenčiansku Duklu pplk. Ing. Ľubomír Vacek a patrí doň sedem armádnych družstiev – rýchlostnej kanoistiky, cestnej cyklistiky, dráhovej cyklistiky, zápasenia, vzpierania, parašutizmu a zložka rôznych športov (triatlon, kulturistika). Hlavnou úlohou AŠK je predovšetkým príprava reprezentantov Slovenskej republiky na vrcholové svetové a európske športové podujatia.

Vladislav VAVRINEC

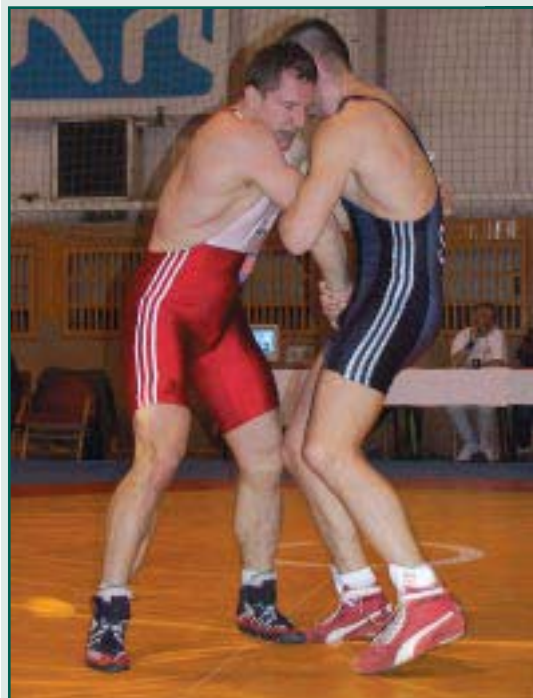
Armádne športové družstvo parašutizmu je jedno z najmladších, založili ho v roku 1997. V tomto roku získali zverenci trénera M. Sluka, ktorý trénuje v parašutistov už od založenia družstva, štyri tituly majstra Slovenskej republiky. Na snímke práve doskakuje Tomáš Marcinek.

Foto Ľuboš KOMÁREK

Zápasník Roman Meduna (vľavo) získal v grécko-rímskom štýle na ME v roku 2001 štvrté miesto. Na majstrovstvách sveta v roku 2002 bol piaty.

Foto Ľuboš KOMÁREK

ARMÁDNY magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 19.15 a repríza relácie je nasledujúcu sobotu o 14.15 hod na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielaň relácií a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/e-ziny/ Vaše námety a podnety môžete poslať na e-mailovú adresu: ZahradnikL@mod.gov.sk alebo dokument@stv.sk

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia *o vojakoch a nielen pre vojakov*. I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Slová života

„Sám stojím s hlavou sklonenou nad hrobom svojich tajných snov a rukami si slzy utieram...“

Slová tejto piesne si trampí pospevovali, a možno aj v súčasnosti pospevujú, pri táborových ohňoch. Na prvý pohľad nezapadajú do atmosféry posledných dní starého roka, ba ani do prvých dní nového roka. Tie zvyknú byť naplnené radosťou a smiechom, tancom, aj zábavou, stretnutiami s priateľmi a rodinou. Užívame si voľné dni pracovného kalendára s blízkymi ľuďmi tak, ako sme si to už dlhé týždne predtým naplánovali. Je to správne. Veď už len predstava Vianoc, Silvestra či oslava Nového roka bez priateľov a známych je bolestná. A zábava, tá patrí k tomu. Tešíme sa na ňu spolu s deťmi – a neraz aj ako deti – po celý rok.

365

Je to zvláštne, že práve uprostred týchto dní, uprostred ľudí a paradoxne možno aj uprostred zábavy, človeka zrazu, bez výstrahy, prepadne akýsi druh nostalgie. Zatúži aspoň na chvíľku po tichu a v samote sa ponára do dní minulých. Spomíname: Na ľudí, ktorí nám prešli životom počas dní minulého roka. Ostala v nás po nich stopa. Na tých, ktorí nám odišli. Zomreli. Ostala po nich bolesť, čas ju ešte nezakryl, no zahojí. Mnohí odišli bez návratu, navždy. No nie preto, že zomreli. Zomrela v nich láska. Alebo v nás? Aj túto bolesť čas prekryje, no nezahojí. Spomíname. Na udalosti, cez ktoré prešiel náš život. Na plány, ktoré sme mali takto pred rokom. Hodnotíme. Ľudí, udalosti, seba... 365 dní. Kvapka v mori času. Ešte menej ako kvapka v bezbrehom oceáne večnosti. Ale v ľudskom živote jeden celý rok. Celý rok obvyčajného ľudského života.

„Sám stojím s hlavou sklonenou nad hrobom svojich tajných snov a rukami si slzy utieram...“ A dúšok vína stekajúci dolu hrdlom dostáva zrazu zvláštnu trpkú chuť, ktorú pred chvíľkou nemal a náš najbližší úsmev po návrate medzi kamarátov je trochu rozpačitý. Iste, boli aj úspechy. Ako ich nevidieť? Ako sa z nich netešiť? Uvedomujeme si to a sme vďační ľuďom okolo nás. I Bohu, ktorý je v nás a nad nami, buď vďaka. Snáď nikdy nevnímame čas tak hmatateľne ako na Silvestra o polnoci. Keď cítime, ako sekunda po sekunde opúšťa prítomnosť, stáva sa minulosťou a dáva miesto ďalšej. Keď zrazu v jednej sekunde celý rok nadobudne dimenziu minulosti a dáva miesto ďalšiemu. Aký bude nový rok a čo mi prinesie? Ako ho prežijem? Ako to, čo bude v ňom, unesiem? A mužovi, ktorý stál pri bráne do nového roka, som povedal: „Daj mi svetlo, aby som mohol bezpečne vkročiť do neznáma.“ A on odpovedal: „Vykroč do temnôt a vlož svoju ruku do ruky Božej. To bude lepšie než svetlo a bezpečnejšie než známa cesta.“ (M. Louise Haskins)

Plk.ThLic. Marko TROCHAN
generálny vikár OS SR

Kadeti v tatranskej kalamite

Po žiadosti riaditeľa Ústavu tuberkulózných a respiračných chorôb vo Vyšných Hágoch doc. MUDr. Ivana Soloviča, s ktorou sa obrátil na Národnú akadémiu obrany maršala A. Hadika v Liptovskom Mikuláši, sa ihneď prihlásilo viac ako 50 dobrovoľníkov, kadetov, aby tam pomohli odstraňovať následky uragánu. V sobotu a nedeľu 4. a 5. decembra 2004 pracovali chlapci a dievčatá s nasadením všetkých síl pod vedením svojich veliteľov nrtm. Patrika Pivku a nrtm. Vlastimila Kráľa. Nrtm. P. Pivko dodáva: „V autobuse z Liptovského Mikuláša do Vysokých Tatier bolo veselo. Akonáhle sme prišli do zóny kalamity, všetci stíchli.“ A tak v Tatrách pracovali nielen ruky, ale i srdcia.

-ah-

Na pamiatku letca

Pri príležitosti 60. výročia tragického úmrtia generálmajora Otta Smika zorganizoval plukovník Ing. Jozef Dobrotka, veliteľ Leteckej základne Sliač, 29. novembra slávnostný nástup príslušníkov leteckej základne. Zúčastnil sa na ňom aj Stanislav Koreň, primátor mesta Sliač a Juraj Ferjenčík, blízky príbuzný generálmajora Otta Smika. Už od 28. augusta 2002 nesie letecká základňa čestný názov Letecká základňa generálmajora Otta Smika. Vzhľadom na silné historické spojenosti jej ho udelil prezident SR. Generálmajor Otto Smik patrila medzi piatich najúspešnejších československých pilotov, ktorí počas druhej svetovej vojny bojovali vo viacerých jednotkách Royal Air Force. Za odvahu a úspechy ho zdobili mnohé cenné vyznamenania. Generálmajor Otto Smik tragicky zahynul pri bojovej akcii 28. novembra 1944.

čat. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ
Letecká základňa Sliač

Oťukávajú sa

Päťdesiat tanečníkov vo veku od deväť do sedemnást rokov prišlo 4. decembra 2004 do martinského Posádkového klubu OS SR na súťaž neregistrovaných párov v štandardných a latinskoamerických tancoch s názvom Veselý Mikuláš. Hlavná organizátorka podujatia Alena Pisariková hovorí, že ide o typ podujatia, aké sú pre mladých a začínajúcich tanečníkov výbornou príležitosťou na zbieranie nových skúseností a postrehov. Umožňujú im tiež pripraviť sa na vstup do kategórie registrovaných párov. Pár Kristína Tršková a Tomáš Turek z TK Dukla Trenčín (na snímke) si vytancovali v mládežníckej kategórii 3. miesto v štandardných a 4. miesto v latinskoamerických tancoch.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

V kupé pre fajčiarov vyberie muž cigarety a pýta sa spolucestujúcej:

- Dovolíte, aby som si zapálil?
- Správajte sa ako doma, - súhlasí dáma.
- No dobre, - povzdychne si muž a odloží cigarety.

...

- Helenka, nebude to škodiť záclonám, keď budem fajčiť?

- Si veľmi pozorný, láska moja, to im neprospeje.

- Ja som si to myslel. Tak ich zves.

...

- To je strašné, - lamentuje manželka, - zase si mi cigaretou prepálil obrus!

- No vidíš, aká si bezcitná! Obrusu ti je ľúto, ale že si ničím zdravie, na tom ti nezáleží!

...

- Pán doktor, chcela by som sa odnaučiť fajčiť.

- Skúste to s gumovými medvedíkmi.

- Už som skúšala, ale veľmi zle horia.

...

- Počul som syn môj, že fajčíš!

- Ale, otec, veď fajčenie nemožno počuť!

7 x odpovedz

1. Rada bezpečnosti je orgánom OSN, ktorý zodpovedá za udržanie mieru. Z 15 členov je 5 stálych, ktorí majú právo veta. Ide o:

- a) USA, Rusko, Veľká Británia, Francúzsko, Nemecko
- b) USA, Rusko, Čína, Francúzsko, Japonsko
- c) USA, Rusko, Veľká Británia, Francúzsko, Čína

2. Medzinárodný súdny dvor, hlavný súdny orgán OSN, ktorý rozhoduje právne spory medzi štátmi a v poslednom období sa zaoberá aj potrestaním vojnových zločinov, napr. na území bývalej Juhoslávie, sídli v:

- a) Amsterdame
- b) Haagu
- c) Kodani

3. Bojové umenie karate, čo je vlastne sústava prvkov sebaobrány bez zbraní, vzniklo v:

- a) Japonsku
- b) Číne
- c) Kórei

4. Patrónkou Slovenska je:

- a) Panna Mária pomocná
- b) Panna Mária Sedembolestná
- c) blahoslavená Panna Mária

5. Celý povrch Zeme je rozdelený na časové pásma. Každé z nich predstavuje 15 stupňov zemepisnej šírky, pričom stupeň 0 patrí Greenwichskému poľudníku. Koľko časových pásiem máme?

- a) 24
- b) 22
- c) 26

6. Jednotkou svietivosti je:

- a) lúmen
- b) lux
- c) kandela

7. Generál Milan Rastislav Štefánik sa narodil v roku 1880 v:

- a) Brezovej pod Bradlom
- b) Košariskách
- c) Myjave

Späťne odpovede: 1c, 2b, 3a, 4b, 5a, 6c, 7b

Fotozaujímavosť

Mikuláš v misii

Mikuláš s anjelom a čertom zavítali v predvečer tohto sviatku aj k slovenským príslušníkom mierovej misie UNDOF na Golanských výšinách. Dvanásť študenti politológie, orientálnych štúdií, manažmentu kultúry a turizmu z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v klasických kostýmoch prekvapili vojakov na pozorovateľskej pozícii číslo 10. „Arabčina je náš druhý či tretí jazyk a v Damašku sme na mesačnej jazykovej stáži. Boli sme preto veľmi radi, že nám slovenskí vojaci a veľvyslanectvo Slovenska v Sýrii umožnili na vlastné oči vidieť pre cudzincov dosiaľ uzatvorené Golanské výšiny, o ktorých sme doteraz počuli len z prednášok našich profesorov,” zdôverili sa Mikuláš, anjel a čert – študenti Ondrej Majerník, Zuzana Zadňančinová a Michal Šanta (na fotografii so slovenskými vojakmi, prvý zľava nový veliteľ rotý npor. Martin Šomský). Aj preto sa chceli vojakom, s ktorými v priestore zodpovednosti UNDOF strávi celý deň, zavďačiť aspoň klasickým mikulášskym folklórom.

- pv -

S Ú D N I Č K A

Ponúkam spomienku na predajné kútiky tzv. ARMY z dávnejšieho obdobia. Vojak Pavol nastúpil na výkon základnej služby v apríli. Najprv bol zaradený do funkcie strelec. No po odchode staršieho kolegu mu 27. júla na základe podpisu dohody o hmotnej zodpovednosti zverili predajný kútik nazývaný ARMA. Poučili ho, že zodpovedá za zverený tovar i peňažné prostriedky. ARMU prevzal na základe riadnej inventúry.

Krátka kariéra vedúceho ARMY

Hneď v prvý deň prišiel do ARMY čatár Martin, požiadala o malinovu a hneď ju vypil. Keď prišlo na platenie, sľúbil, že najneskôr po žolde zaplatí. Pavol, ako poctivý predavca, si to zapísal do zošita, ktorý pred tým na učilišti používal na odborné kreslenie. Potom mu v ňom pribudli aj mená ďalších vojakov, ktorí sľúbili zaplatiť, až dostanú žold. Pavol si všetkých ani nestihol poznačiť. Keď sa zistilo, že chýbajú peniaze, niektorí mu zaplatili, no zďaleka nie všetci. Ved' presný a úplný zoznam nemal a takto si vraj od neho bral tovar na dlh skoro celý útvar. Navyše, Pavol si sám vyberal peniaze z pokladne a používal ich na rôzne účely. Summa summarum mu to po inventúre vyšlo na manko vo výške 9 828 Sk. Stačilo mu na to necelých dvadsať dní. Potom začali počítať orgány činné v trestnom konaní a na Pavla bola podaná žaloba pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, 2 Tr. zák., pretože okrem toho, že si postupne neoprávnene prisvojil tržbu za predaný tovar a túto ku škode na majetku vojenskej správy použil pre svoju potrebu, ešte odpredal neznámym osobám svoje výstrojné súčiastky v hodnote 6 400 Sk a peniaze, ktoré za ne získal, použil pre svoju potrebu. Na hlavnom pojednávaní Pavol uviedol, že výstrojné súčiastky predával aj preto, aby mohol zaplatiť manko v ARME. Priznal ale, že nesplatil nič, lebo peniaze minul na automatoch a v kartách. V záverečnej reči uviedol, že sa polepšil a je ochotný nahradiť škodu. Za pokračujúci trestný čin sprenevery odsúdil súd vojaka Pavla na trest odňatia slobody na 10 mesiacov nepodmienečne, pre výkon trestu bol zaradený do Vojenského nápravného útvaru. Súčasne ho súd zaviazal uhradiť spôsobenú škodu.

plk. v. v. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

Pred niekoľkými rokmi som musel silvestrovskú noc stráviť v službe dozorného útvaru. K mojim povinnostiam patrilo aj vykonávanie nepravidelných kontrol v ubytovacích priestoroch vojakov základnej služby. Na jednej z obchádzok mi robila spoločnosť kolegyňa, kapitánka Anička. V ten deň mala na starosti kultúrny program vojakov.

Predpis je predpis

Išli sme práve smerom k ubytovni, keď náš rokmi vycvičený zrak upútalo správanie skupinky vojakov, ktorí sa pred nami vracali z vychádzky. Niečo nám na nich nesedelo. Hlavne jeden sa stále otáčal a zrýchľoval krok. Rozhodli sme sa prísť veci na koreň. „Pán vojak!“ skríkla Anička. „Poďte sem! Čo nesiete?“ Prišiel s vystrašeným výrazom v očiach. Jeho držanie tela nám jasne napovedalo, o čo ide. „Nič,“ znela jeho nie príliš dôveryhodná odpoveď. „Rozopnite si kabát!“ rozkázala kapitánka. Vojak poslúchol, no nevideli sme nič. Nedala sa ale odradiť. „Zdvihnite kabát vyššie a otočte sa!“ zaznel jej ďalší povel. Bola tam... Vzadu, za opaskom nohavíc mal ukrytý fľašu šampanského. Hurá, mali sme „úlovok“! Keď od nás odchádzal späť k čakajúcim vojakom, jeden z nich sa ho nedomákal opýtal: „Tak čo, čo ti zobrali?“ S kolegyňkou sme na seba mrkli. Logika bola neúprosná – fľaša musel mať pri sebe viac! Teraz sme už ale „do lavy“ postavili všetkých. Po dôkladnej prehliadke sme sa dopracovali k slušnej zbierke rôznych alkoholických nápojov. Človek by ani neveril, koľko sa toho dá vo vojenskej uniforme ukryť a preniesť. Medzi naše najcennejšie trofeje patrili dve fľaše päťhviezdičkového koňaku. Tie sme našli u nášho prvého vojačika zastrčené v rukávoch kabáta.

Ešte dlho potom za nami vojačikovia striedavo chodili a so psím pohľadom v očiach prosíkali „aspoň o jednu fľaštičku.“ Vždy ale odišli s dlhým nosom. Predpisy ostávajú predpismi aj na Silvestra.

Vladislav VAVRINEC

P. S.: Čo sa stalo so zabaveným alkoholom po skončení služby, to už patrí do ďalšieho príbehu.

TAJNÍČKA: GRÉCKE PRÍSLOVIE	nepo- zorované sa vzdialil	množstvá nadojeného mlieka (hosp.)	citovlovc vyjadrujúce radosť	POMÔCKY: Una, aret ala, Rea eje, ape Antaja	ruský zápor	značka astátu	pátracie vozidlo (skr.)	prúd, ronenie (bás.)	os, hriadeľ, po špan.	majúci diery	dobrá vôľa	osobné zámeno	alebo (bás.)	lat. skr. súhvezdia Lýra
rieka v Chorvát- sku				postupoval lámka										
4														
jednotka dedičnosti, gén						iba	starorím. cisár skr. aspiranta					plúž otravné látky (skr.)		
upokojujú, tíšia (kníž.)					popevok nosatí chlapi (expr.)			poľovný pes so štíhlým telom	vetný spo- jov. výraz zn. farby na vajčička				1	sídlo na ostrove Sumatra
cit. vyjadru- júce zdôraz- nený zápor			lebo (bás.)	neskryl sa výťažok získaný varením										
3											opica po anglicky	MOL Nórška Radoslav (dom.)		
Autor: Vojtech Kúkoľ	priamočiary pohyb lyže (tel.)	skr. čes. polit. strany rieka v ČR				matka zak- ladateľov Ríma	toto predpona proti (aj anti)			zatýkací rozkaz bočná loď v bazilike				
chemická značka samária			varené jedlo (hovor.) angl. skr. voj. polícia					atómová elektrárň (skr.)	sála v apaddane snemovňa ľudu (skr.)					
viac ma nenapo- dobňuj, nesleduj														
2											vodiace žrde konských povozov			

Bezposádkový prieskumný systém KZO

Nemecká spoločnosť STN Atlas Elektronik (v súčasnosti integrovaná do spoločnosti Rheinmetall AG) získala v decembri 2001 od velenia nemeckých pozemných síl kontrakt na dodávku šiestich pozorovacích a prieskumných systémov KZO (Kleinflugger Zielortung) s bezposádkovými lietajúcimi prostriedkami Brevel. Prostriedok Brevel pre systém KZO vznikol na báze programu demonstrátora Toucan. Lietadielko Brevel je dolnoplošník s dĺžkou 2,28 m, rozpätím krídla 3,42 m, výškou 0,96 m a vzletovou hmotnosťou 161 kg. Stroj s infračerveným senzorovým systémom môže vyslať získané údaje zo vzdialenosti až 100 km a jeho vytrvalosť vo vzduchu je až 3 hodiny 30 minút. Malé rozmery a použitie kompozitových materiálov v jeho konštrukcii podstatnou mierou znižujú jeho tepelnú, radarovú a vizuálnu stopu. V chvoste stroja je umiestnený dvojvalcový motor Fichtel & Sachs SF2-350S s výkonom 24 kW, ktorý poháňa dvojlistovú tlačnú vrtuľu. Brevel vzlieta za pomoci odhadzovacieho štartovacieho raketového motora. Pristáva na padáku a dopad tlmia nafukovacie vaky. Jeden pozorovací a prieskumný systém KZO tvorí desať lietadielok Brevel a dva pozemné systémy. Každý pozemný systém zahŕňa mobilnú riadiacu stanicu s integrovaným dátovým spojením, štartovacie vozidlo, návratové vozidlo a vozidlo prípravy opakovania vzletu.

Text a foto Miroslav GYŮŘOŠI

Správne odpovede z OBRANY č. 23/2004

č. 1 – 459 t

č. 2 – v Afganistane

č. 3 – v Martine

Výherca súťaže z OBRANY č. 23/2004

Mária Chlebaková, Ond. Matiašovce

Vylúštenie krížovky z OBRANY č. 23/2004

*Kto neriskuje, nikdy neochutná
šampanské.*

Výherca krížovky z OBRANY č. 23/2004

Ing. Richard Kováčik, Vrútky

Otázka č. 1

Koľko systémov KZO objednal nemecký
Bundeswehr?

Otázka č. 2

Kedy a kde bol založený predchodca nášho
časopisu, ktorý mal rovnaký titul?

Otázka č. 3

Pred časom skončila svoju činnosť letecká
akrobatická skupina, ktorú tvorili príslušníci
vzdušných síl OS SR – aký bol jej názov?

Odpoveď spolu so spätnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 16. 1. 2005 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

PRESVEDČENIE MOTIVÁCIA POSLANIE ODHODLANIE

VSTUP SLOVENSKA DO NATO OKREM INÝCH POZITÍV VYTVORIL PRIAZNIVÉ PODMIENKY PRE VZNIK PROFESIONÁLNEJ ARMÁDY, KTORÁ SA STALA SÚČASŤOU MEDZINÁRODNÝCH OZBROJENÝCH SÍL. PROFESIONALIZÁCIA ARMÁDY JE ÚZKO PREPOJENÁ S PROCESOM JEJ ŠPECIALIZÁCIE. TÁ SI VYŽADUJE NA VŠETKÝCH POSTOCH SKUTOČNÝCH PROFESIONÁLOV, LUDÍ, KTORÍ SA NA ZÁKLADE SVOJHO VNÚTORNÉHO PRESVEDČENIA A OSOBNEJ MOTIVÁCIE DOBROVOĽNE ROZHODNÚ PRE PROFESIU VOJAKA. NÁROČNÉ POVOLANIE PROFESIONÁLNEHO VOJAKA JE DEKLARÁCIOU MORÁLNEJ SÍLY A PSYCHICKEJ VYSPELOSTI JEDNOTLIVCA, KTORÝ SVOJE POVOLANIE VNÍMA PREDOVŠETKÝM AKO POSLANIE.

www.profesionalnaarmada.sk

infotlinka 0800 11 24 11